WOORD VAN DE VOORZITTER

Het jaar raast verder, reeds komt onze familie-uitstap in zicht.

Onze medaillebeurs kende ook dit jaar succes; menige medaille wisselde van eigenaar.

Dit jaar gaan we naar Sint-Niklaas en wel op 27 oktober (begin oktober lukte niet voor een aantal leden).

Naast een gezonde Art Deco wandeling door de stad zorgen we ook voor heel wat cultuur met een bezoek aan het Stedelijk Museum waar momenteel niet minder dan 2 interessante tentoonstellingen lopen, naast een mooi gepresenteerde archeologisch/historische verzameling.

Onze bekommernis blijft nog steeds onze website in de lucht krijgen; zijn er vrijwillgers om de Franstalige teksten na te lezen / te verbeteren ?

Tot binnenkort op onze familiedag.

Stefan De Lombaert

Men meldt ons ook het spijtige overlijden van ons lid Jacques Bertrand en tevens voorzitter van de Numismatische Kring van Nijvel. Wij bieden de familie ons oprecht medeleven aan.

LE MOT DU PRÉSIDENT

L'année s'en va vite; déjà notre excursion familiale est en vue.

Notre bourse a eu beaucoup de succès cette année, nombreuses médailles ont changé de propriétaire.

Cette année nous allons à Sint-Niklaas, le 27 Octobre (début Octobre n'était pas possible pour un certain nombre de membres).

Outre une bonne promenade « Art Déco » à travers la ville, nous ajoutons beaucoup de culture avec une visite au Musée où actuellement pas moins de 2 expositions intéressantes se déroulent, à côté d'une collection archéologique / historique.

Notre préoccupation est toujours notre site web, y a-t-il de volontaires pour corriger / améliorer les textes en français ?

A bientôt à notre excursion familiale.

Stefan De Lombaert

VERSLAG FIDEM GLASGOW 2012

Het tweejaarlijkse congres van FIDEM vond plaats van 10 tot 14 juli 2012 te Glasgow. Het onderdeel van het congres waar elke deelnemer met ongeduld naar uitkijkt, is de tentoonstelling van de medailleproducties van de afgelopen twee jaar, met bijhorende catalogus.

Foto links: Groepsfoto van de bezoekers aan de workshop van Malcolm Appleby (auteur van de congresmedaille
Foto rechts: Malcolm Appleby met zelfgemaakte vergrotingsapparatuur

Zowat 1250 medailles werden tentoongesteld in twee lange glazen wanden met vier leggers. Onder elke legger was een verlichting aangebracht die de kunstwerken ten volle tot hun recht liet komen. Met uitzondering van de medailles op de bovenste legger, die dus geen directe verlichting hadden, en het feit dat ze per land op horizontale lijnen werden voorgesteld (niet zo praktisch), was het best genietbaar. De Belgische medailles stonden op de bovenste legger en waren dus onderbelicht. Iets meer dan 450 kunstenaars uit 29 landen hadden deelgenomen met een gemiddelde van 2,5 ingezonden werken.

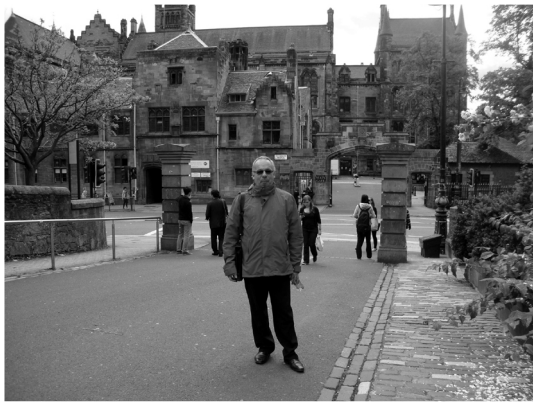

Foto links: Stefan tegenover het universiteitsgebouw
Foto rechts: Medaille *Het paard van Troje* van de Franse medailleur Jimenez

Het niveau was duidelijk beter dan vorig congres, wellicht als gevolg van de kritiek van velen op de overvloed aan zogenaamde medailles-objecten die toen niet op hun plaats waren.
Een land zoals Portugal had sterk en origineel werk ingezonden en de plastieken objecten waarvan zij in grote mate aan de oorsprong lagen, werden achterwege gelaten.
Frankrijk had naar mijn mening één van de betere inzendingen met vooral kwalitatief krachtige uitvoeringen.

Polen, Slowakije, Tsjechië en Nederland behoren traditioneel tot de beteren met zowel klassieke werken als een waaier van originele nieuwigheden qua vorm en materiaal.
In de VS zijn enkele “artiesten” aan het werk met montages van pseudo-orden, wel grappig maar niet écht op hun plaats op een tentoonstelling van dit niveau. Deze staan trouwens in schril contrast met het professionele werk van b.v. Jim Licaretz die de 3D uitvoering via computer beheerst als geen ander. De medaille van de Amerikaanse delegatie aan de afgevaardigden was trouwens van zijn hand.

Foto links: Uitreiking van een diploma aan Bogomil Nikolov
Foto rechts: Paul met collega’s James Malonebeach uit de VS, Helder Batista uit Portugal en Sumio Saito uit Japan.

Het Verenigd Koninkrijk was, als gastland, zeer goed vertegenwoordigd en stelde een hele groep jongeren voor, een nieuwe generatie medailleurs, geïnspireerd door o.a. de workshops van de British Art Medal Association BAMS). De meesten onder hen hebben nog een (lange) weg te gaan om als volwaardig medailleur te kunnen uitpakken, maar er wordt werk van gemaakt, bv. via het gloednieuwe Sculptors Workshop Center in Edinburgh waaraan we met een 10-tal congressisten een kort bezoek hebben gebracht. Men kan er zowel workshops geven als volgen. Ruimte en machines worden ter beschikking gesteld, en vooral de samenwerking tussen kleine groepen bevordert de inspiratie en de creativiteit.

Het ingezonden werk uit België behoorde zoals gewoonlijk tot de betere middenklasse. 33 werken van 18 auteurs zorgden voor de nodige variëteit. De diversiteit in afkomst van de auteurs was mede verantwoordelijk voor de originaliteit van onze inzending. Maar alle creaties werden in België geproduceerd.

Foto links: Stefan met de familie van Javier Gimeno (afgevaardigde van Spanje) aan de feesttafel
Foto rechts: Paul met Tetsuji Seta, winnaar van de FIDEM-prijs 2012 en Carlos da Silva, gewezen voorzitter en benoemd tot erelid van FIDEM

Ik kan elke medailleliefhebber de “FIDEM XXXII Glasgow 2012” catalogus aanbevelen. Deze werd volledig in vierkleurendruk uitgevoerd met 1 werk per kunstenaar (soms voor- én keerzijde), en achteraan een DVD met de totaliteit van de ingezonden werken. De extra bestelde catalogi zullen rond oktober 2012 beschikbaar zijn tegen € 30/st. De catalogus is bijna uitsluitend in het Engels, wat tegenstrijdig is met het basisprincipe van de tweetaligheid van FIDEM (Frans-Engels).

De congresmedaille is van de hand van Malcolm Appleby, een vooraanstaande zilversmid en graveur uit Schotland, met als specialiteit de ornamentgravure op wapens. Appleby is eerder een gelegenheidsmedailleur die meer interesse heeft voor vlakgravures, juweelontwerpen, en wapens.
De congresmedaille is trouwens een montage van 4 aan elkaar gemonteerde onderdelen waarvan vervolgens een gietvorm werd gemaakt. Erg spijtig dat deze “medaille” een verkleinde versie is van de origineel gegraveerde stukken eerder het formaat van een broche die (indien apart besteld) werd aangeboden tegen £ 50 wat in de lijn lag met de uitzonderlijk hoge deelnamekost voor het congres.

Op vraag van de organisatie in Schotland heb ik een lijst toegestuurd van alles wat misgelopen is tijdens het congres. Deze lijst wordt overgemaakt aan de organisatoren van het eerstkomende congres (waarschijnlijk) in Bulgarije in 2014.

Het congres werd bijgewoond door 120 personen uit ca. 30 landen. Vrijwel geen kunstenaars uit centraal Europa, en weinig deelnemers uit de ons omliggende landen. Het Verenigd Koninkrijk, de VS, Japan en Portugal waren het best vertegenwoordigd.

Voor het volledige overzicht van het congres, het resultaat van de vergaderingen en de teksten van alle lezingen verwijs ik graag naar het tweejaarlijkse tijdschrift “Médailles”, dat elk lid van FIDEM binnen 6 tot 12 maanden mag verwachten.

Paul Huybrechts
Afgevaardigde voor België

Link:
http://www.facebook.com/media/set/?set=a.4309124214239.2179997.1470843025&type=3&l=e727e772f0

RMS Titanic

www.medailles-paulhuybrechts.be

Uw partner voor uw volgende penning- of medaille-uitgifte! Als enig bedrijf in België brengen wij de traditionele handgegraveerde werkwijze en de meest moderne computertechnieken met elkaar in harmonie.

Wij vereeuwigen het cultureel erfgoed en belangrijke mijlpalen in kunstmedailles en bas-reliëfs in gegoten brons.
Wij garanderen de beste prijs/kwaliteit!
Tel. 016 23 22 95 – E-mail: medailles@telenet.be

25 JAAR PROMOTIE VAN DE MEDAILLE
1987 – 2012

Paul Huybrechts

De huidige richtlijnen van de Promotie zijn wellicht door iedereen gekend, ze werden onlangs nog netjes opgesomd door Arnold Nieuwendam in één van zijn laatste artikels. Maar hoe onze vereniging ontstaan is, zullen slechts weinigen van onze leden weten, aangezien zij pas de afgelopen 10 jaar lid zijn geworden.

Onderhavig artikeltje bevat herinneringen aan de periode dat er vaag werd gepraat over de oprichting van onze huidige vereniging, wie er bij betrokken was, waar en waarom.

Buiten een uittreksel van de statuten van oktober 1991 heb ik hiervoor geen documenten noch cijfermateriaal onderzocht, maar ben ik wel diep in mijn memoires gedoken.

In 1983 vond het FIDEM-congres plaats in Florence, Italië. Het werd bijgewoond door o.a. Thérèse Fisch, Francine Somers, Marie-Louise Dupont, Roger Vogeleer, Maurice Colaert, Jan Jansen en Paul Huybrechts. Op Thérèse Fisch na ─ een afstammelinge van Fernand Fisch ─ allen bekenden van elkaar. Tot ieders verwondering was er nog een Belgische deelnemer, tot dan toe een illustere onbekende: Arsène Buchet.

Zoals het gebruikelijk is op een congres zijn de gelegenheden voor netwerken ruimschoots aanwezig. Arsène Buchet had dat ook begrepen, en ─ in alle nederigheid ─ behoorde hij na enkele dagen tot onze groep van Belgische medailleliefhebbers. Beter nog, hij was de grondlegger van de huidige “Promotie”! Buchet zag het nut in van een Belgische medaillevereniging, overkoepeld door FIDEM, of beter gezegd, een associatie die de spreekbuis zou worden voor alle medailleliefhebbers in België naar de Internationale Medaillefederatie toe.

Buchet had overschot van gelijk. Via een medaillevereniging konden alle contacten gelegd worden, bv. voor de inzending van de Belgische medailles voor de tweejaarlijkse congressen, de administratieve afwikkeling zou kunnen verlopen via enkele contactpersonen. Het verspreiden van nieuwsberichten, inleveren van artikels over Belgische medailles, innen van lidgelden, enz…

Tussen de congressen in Florence en Colorado Springs (1987) verliepen 4 jaar. Het congres in Amerika werd bijgewoond door 20 Belgische deelnemers, een record! Het behoorde tot de beste FIDEM-congressen ooit, en werd afgesloten met een rondreis die langer duurde dan het eigenlijke congres. Vrijwel het ganse gezelschap nam deel aan de 6-daagse reis die ons van Colorado naar Las Vegas bracht, via vijf Amerikaanse staten, talrijke Nationale Parken zoals Mesa Verde en Grand Canyon, en een apotheose in Las Vegas! De sfeer was optimaal, het (4 jaar oude) voorstel van Arsène Buchet werd gunstig onthaald, en ditmaal waren alle deelnemende Belgen vast besloten om een medaillevereniging op te richten!

Begin december 1987 werd de feitelijke vereniging “Promotie van de Medaille” opgericht in de Koninklijke Munt van België, met volle medewerking van Roger Vogeleer, toenmalig directeur bij de KMB.

Arsène Buchet werd officieel gedelegeerde voor België bij FIDEM. Marie-Louise Dupont werd vice-gedelegeerde. De samenstelling van het bestuur was ongeveer hetzelfde als het bestuur dat later (in 1991) zou verkozen worden, wanneer de vereniging een vzw zou worden.

De Promotie van de Medaille is dus voor 100% ontstaan uit de Belgische FIDEM-leden. Een feit dat momenteel nauwelijks geweten is, gezien het overgrote deel van de medestichters intussen overleden zijn of wegens omstandigheden geen lid meer zijn. Van de oorspronkelijke 15 medestichters van de Promotie (december 1987) zijn er nog slechts 2 of 3 als actief lid overgebleven.

Met Maurice Colaert als jurist werden de statuten uitgewerkt en het zou tot 10 oktober 1991 duren alvorens onze club een officiële vereniging zonder winstoogmerk zou worden.

De Promotie van de Medaille **vzw** werd opgericht door 22 medestichters.

De bestuursleden: Marie-Louise Dupont als voorzitter, Arsène Buchet als algemeen secretaris en schatbewaarder, Alfred Jansen, Roger Duterme, Jacques Toussaint en Paul Huybrechts als raadsleden en Aimé-Francois Schepers als verificateur.

De leden: Jean Blankoff, Jeanne Cliquet-Goossens, Maurice Colaert, Armande De Cooman-Caty, Dominique De Greef, Firmin De Smet, Andre Dewil, Willy Faes, Raymond Glorie, Nicole Gysegom, Jan Keustermans, Jean Nivaille, Martha Peeters-Stordeur, Marcel Rocour, Francine Somers-Tytgat, en Luc Van den Broecke.

De sociale zetel werd gevestigd op het adres van de KMB, Pachécolaan 32 te 1000 Brussel.

Ik herinner mij dat de algemene vergaderingen afwisselend werden gehouden bij de Koninklijke Munt en bij Fibru-Fisch, en de gewone bestuursvergaderingen in een brasserie gelegen aan het centraal station te Brussel.

Enkele jaren later “verhuisden” we naar een lokaal in de buurt van Vilvoorde waar we een tiental jaar zijn gebleven. Tijdens deze bijeenkomsten werden de strategieën uitgewerkt om de vereniging uit te breiden, meer medailleliefhebbers te bereiken, en jong talent op te sporen voor de creaties van nieuwe medailles. Volgende activiteiten werden op korte tijd gerealiseerd:

- Een jaarlijkse medaillegift voor elk lid, uitgevoerd door een kunstenaar die nooit eerder een medaille heeft ontworpen

- Een aanwezigheidspenning op de algemene vergadering

- De uitbreiding van de tentoonstellingen “Belgische Medailles”, naar de twee landsdelen en met een alsmaar betere catalogus

- De uitgifte van het tijdschrift “Flash Medailles”

- Voordrachten over medaillekunst

- Een jaarlijkse “familiale” uitstap, enz.

Elk lid werd aangespoord om een nieuw lid te werven, en aldus ons ledenbestand te verdubbelen. De verdubbeling (van 25 naar 50 leden) moet plaatsgevonden hebben rond het jaar 2000, en een verdubbeling naar 100 leden moet een jaar of zes later gerealiseerd zijn. Het ledenaantal schommelt nu rond de 100 à 110, weliswaar komende uit 6 verschillende landen.

Door het verdwijnen van de oudere leden, zij die lid waren van FIDEM, en de aanwerving van leden uit de numismatische wereld, is de verhouding van 100% FIDEM-leden gedaald naar 20%! Slechts 21 van onze leden zijn ook aangesloten bij FIDEM, wat natuurlijk spijtig is, gezien de boeiende wereld die FIDEM is, de gemakkelijke toegang tot de congressen, catalogi, tijdschriften, website en de vriendschap tussen een internationaal gezelschap.

Door het lagere ledenaantal (ooit waren we met méér dan 40 FIDEM-leden) krijgt België een kleiner aantal medailles toegezegd om internationaal tentoon te stellen. Als afgevaardigde voor België heb ik een zo gevarieerd mogelijk aanbod ingezonden voor het pas afgelopen congres in Glasgow. Sedert jaren verzet ik mij tegen de ondergang van de klassieke medaillekunst, blijkbaar met succes want de trend van de medaille als “object” leek in Glasgow op de terugweg.

25 jaar Promotie van de Medaille wordt ook herdacht met de uitgifte van een gelegenheidsmedaille, een heruitgave van een creatie van Lebonnaire waarin de twee belangrijkste medailletechnieken worden voorgesteld : de geslagen medaille en de gegoten medaille.

25 jaar Promotie van de Medaille mag ook een omwenteling betekenen in de uitgifte van de jaarlijkse gift, m.a.w. het hoeft niet meer een “allereerste” medaille van een kunstenaar te zijn. Er wordt weliswaar naar gestreefd om beeldende kunstenaars bij het medaillegebeuren te betrekken, waardoor het aanbod ruimer wordt, en daardoor de kwaliteit in stand wordt gehouden.

Minder vanzelfsprekend dan het lijkt omdat iedere keer opnieuw de technische basisprincipes moeten worden uitgelegd, en omgezet in de praktijk!

Misschien zou het boeiend zijn om de belangrijkste mijlpalen uit ons 25-jarig bestaan chronologisch op te sommen… de groei van onze vereniging, organisatie en locaties van de tentoonstellingen o.a. “Belgische Medailles” en “Europalia” uitgifte van medailles, uitgifte van catalogi, vertegenwoordiging in het buitenland, familiale uitstappen in binnen- en buitenland, deelname aan congressen, enz.

Voldoende stof dus voor een volgend artikeltje, of waarom niet, een “flash” gewijd aan ons 25-jarig jubileum!

JEAN-JACQUES ROUSSEAU

MARC VANCRAENBROECK

Nous ne pouvions pas laisser passer le tricentenaire de sa naissance sans vous entretenir d'un des grands philosophes du XVIIIe siècle.

Biographie
Jean-Jacques Rousseau naquit à Genève le 28 juin 1712 et mourut à Ermenonville (actuellement dans le département de l'Oise) le 2 juillet 1778.
Il était le second fils d'Isaac Rousseau (1672-1747) et de Suzanne Bernard (1673-1712), qui mourut de fièvre puerpérale neuf jours après la naissance de son fils.

Il fut élevé à partir de 10 ans par son oncle Gabriel Bernard, pasteur protestant, quii mit Jean-Jacques en apprentissage.
En 1728, il est confié à une Vaudoise de Vevey, la baronne Françoise-Louise de Warens, récemment convertie au catholicisme[1]. Jean-Jacques apprend par elle à se conduire dans le monde et sous son influence se convertit et se fait baptiser le 23 avril 1728. Recommandé par elle, il séjourne à Turin.
En 1729, il revient à Chambéry, où réside madame de Warens, et trouve chez elle l'affection qu'il recherchait et devient son amant. Il l'appellera toujours « Maman ».
Après quelques tribulations à Lyon et à Paris, il enseigne la musique à Neuchâtel (1730), puis retourne auprès de madame de Warens.
Jean-Jacques séjourne à Chambéry, à Paris, à Venise et, en 1744, se met en ménage avec Marie-Thérèse Levasseur[2] qui lui apporte l'affection qui lui manque et restera auprès de lui sa vie durant. De 1747 à 1751 naîtront de cet amour cinq enfants qu'il fera placer sans regrets aux Enfants-Trouvés, l'assistance publique de l'époque. Cette décision lui sera reprochée plus tard, notamment par Voltaire. Il « épousera » Marie-Thérèse en 1768 devant la nature et la présentera depuis comme sa femme.

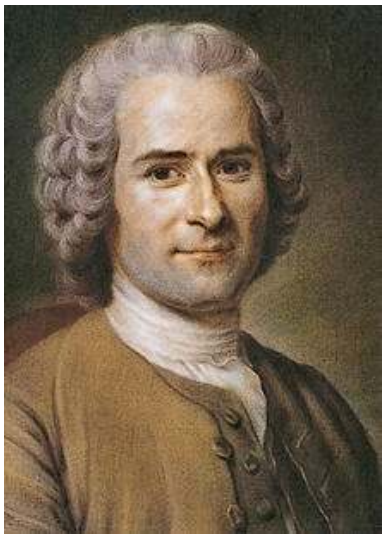

Pastel de Maurice Quentin La Tour – 1753

Son *Discours sur la science et les arts*, qui soutient que le progrès est synonyme de corruption obtient, en 1750, le premier prix du concours de l'Académie de Lyon.

[1] Françoise-Louise de Warens, également connue sous les noms de Madame de Warens ou Louise Eléonore de la Tour de Pil (1699-1762) était une femme très libérale pour son époque. En 1726, elle renie sa religion, devient catholique et est chargée par l'évêque d'Annecy de diffuser la religion catholique ; elle se fait également pensionner par le roi de Savoie, Victor Amédée, pour qui elle joua quelque temps le rôle d'espionne. Elle s'intéressa à des sociétés industrielles avec plus ou moins de bonheur.

[2] Marie-Thérèse Levasseur, née à Orléans en 1721 et décédée au Plessis-Belleville en 1801.
Jean-Jacques l'a supportée pendant 34 ans, alors que c'était une « méchante femme », un peu mégère, chez qui il revenait chaque fois et qui mourut dans la misère et l'ivrognerie.

En 1752, devant Louis XV et madame de Pompadour, il présente son intermède *Le Devin du village* qui obtient du succès à la Cour.

En 1754, l'Académie de Lyon lance un nouveau concours auquel Rousseau répond par son *Discours sur l'origine et les fondements de l'inégalité parmi les hommes*. Il y défend sa thèse que l'homme est naturellement bon et dénonce l'injustice de la société.
C'est quelque peu de temps après qu'il abjure le catholicisme et réintègre le protestantisme.
Il s'éloigne des Encyclopédistes, athées qui croient au progrès, alors que lui prône la vertu et l'amour de la nature.
En 1756, il s'installe à l'Ermitage que madame d'Epinay[3] met à sa disposition.
Il commence son roman *Julie ou la Nouvelle Héloïse* et son *Dictionnaire de la musique.*

Il se dispute avec Diderot, d'Alembert, Grimm et madame d'Epinay, qui lui signifie son congé. Il s'installe à Montmorency ; atteint de la maladie de la pierre (concrétion, calcul qui se forme dans la vessie et dans quelques organes du corps[4]), il devient bourru, misanthrope et cynique. Il gagne l'amitié du maréchal de Luxembourg et de sa seconde épouse[5].

Il achève *Julie ou la Nouvelle Héloïse* et travaille à l'*Emile ou de l'Education* et au *Contrat social.*
Dans *La profession de foi du vicaire savoyard*, extrait de l'*Emile*, Rousseau réfute autant l'athéisme et le matérialisme des Encyclopédistes que l'intolérance dogmatique du parti dévot. Dans le *Contrat social*, le fondement de la société politique repose sur la souveraineté du peuple et l'égalité civique devant la loi, expression de la volonté générale. Ce dernier ouvrage inspirera l'idéologie pré-révolutionnaire.
L'*Emile* et le *Contrat social* sont condamnés par le Parlement de Paris et sont interdits en France, aux Pays-Bas, à Genève et à Berne.
Il doit fuir la France, se réfugie à Yverdon, en Suisse, puis à Môtiers dans la principauté de Neuchâtel qui relevait en ce temps-là de l'autorité du roi de Prusse Frédéric II.
L'*Emile* est mis à l'index en 1762 et l'archevêque de Paris lance l'anathème contre les idées professées par le *Vicaire savoyard*.
Rousseau se passionne pour la botanique, mais le conflit avec les autorités genevoises se durcit et devient politique. Le pasteur de Môtiers, Montmollin, cherche à l'excommunier et rameute la population à tel point qu'en 1765 Jean-Jacques se réfugie provisoirement dans l'île Saint-Pierre sur le lac de Bienne, mais le gouvernement bernois l'en expulse.

Il finit par regagner Paris puis, à l'invitation de David Hume[6] attaché à l'ambassade de Grande-Bretagne à Paris, il part en Angleterre en 1766, où Marie-Thérèse le rejoindra plus tard.
Son séjour, marqué par des disputes avec Hume, se termine en 1767 et il rejoint la France.
Il séjourne près de Gisors de 1767 à 1768, puis s'établit dans le Dauphiné jusqu'en 1770, d'où il retourne à Paris.
Il écrit les *Confessions*, il herborise et commence la rédaction de *Les Rêveries d'un promeneur solitaire*, entre 1776 et 1778.

---

[3] Louise d'Epinay, née Louise Florence Pétronille Tardieu d'Esclavelles (1726-1783) est une femme de lettres française qui par son mariage devint marquise Lalive d'Epinay. Elle fut un temps la protectrice de Rousseau avec qui elle finit par se disputer et rompit tout contact avec lui.
[4] *Dictionnaire Quillet de la langue française* – Editions Aristide Quillet – Paris 1959
[5] Charles II Frédéric de Montmorency-Luxembourg (1702-1764) ; sa deuxième épouse était Madeleine Angélique de Neufville de Villeroy (1707-1787)
[6] David Hume né David Home (1711-1776) était un philosophe, un économiste et un historien écossais.

En 1778, le marquis de Girardin[7] lui offre l'hospitalité dans un pavillon de son domaine d'Ermenonville.

C'est là que Rousseau meurt subitement le 2 juillet 1778, probablement d'un accident vasculaire cérébral.
Il sera inhumé dans l'île des Peupliers. Le philosophe est rapidement l'objet d'un culte et sa tombe fort visitée.
Les révolutionnaires le porteront aux nues et la Convention demandera son transfert au Panthéon.
L'hommage solennel de la nation française a lieu le 11 octobre 1794 ; au cours d'une grandiose cérémonie les cendres de Jean-Jacques Rousseau sont transférées d'Ermenonville au Panthéon à Paris où le hasard fait qu'il repose en face de Voltaire (mort quelques mois avant lui) qu'il n'appréciait guère. Jean-Jacques Rousseau devient officiellement l'une des gloires de la nation française.

Représentation numismatique

DR/ Dans le champ : buste de face entouré de la légende circulaire : ∩ JEAN-JACQUES ROUSSEAU 1712-1778

RV/ Dans le champ : un cartel portant la devise VITAM/IMPENDERE/VERO
(Consacrer (sa) vie à la vérité).
Signature du médailleur-éditeur en dessous le long du bord.

1978, Huguenin, 40,1 mm, bronze
(Cette médaille a été frappée pour le deuxième centenaire du décès de Rousseau)

Bibliographie
Wikipedia : article largement inspiré des ouvrages de Raymond Trousson[8] sur Rousseau.

[7] René-Louis de Girardin (1735-1808), seigneur d'Ermenonville, créateur du premier jardin anglais en France.
[8] Raymond Trousson (°1936) : professeur émérite de l'Université libre de Bruxelles. Membre de l'Académie royale de langue et de littérature françaises de Belgique. Spécialiste belge de Jean-Jacques Rousseau et de Charles De Coster.

MEDAILLES VAN DE HERENTALSE *TEEKENSCHOOL*

Rudy Dillen

De Stedelijke Academie wil ervoor zorgen dat ze een plaats is waar 6- tot 88-jarigen, met interesse voor kunst, de mogelijkheid krijgen om, onder deskundige begeleiding, creativiteit en artistiek inzicht te ontwikkelen. Daarmee wijkt het huidige model af van de oorspronkelijke bedoeling toen men vooral de opwaardering van jonge stielmannen voor ogen had.

Zo lezen we in de notulen van de gemeenteraad van 29 dec. 1952, n.a.v. de goedkeuring van wijzigingen in het reglement van de tekenschool :

Art 1. De tekenschool van Herentals beoogt het aankweken en verspreiden van kunstbegrippen in verband met de verschillende ambachten en een degelijke verdere kunststudie. De tekenschool heeft voor doel het vormen van bekwame stielmannen en ambachtslieden voor Herentals en omstreken. Zij wordt speciaal ingericht voor de jonge arbeiders die verplicht zijn na de lagere school dadelijk te gaan arbeiden en geen gelegenheid hebben om zich theoretisch in hun vak te bekwamen. De lessen worden zodanig ingericht dat ze na een normale werkdag kunnen gevolgd worden.

Art 2. De school omvat twee afdelingen : tekenen en bouwkunde.
Door de schooloverheid zal een gedetailleerd programma voor elk der afdelingen, verdeeld in studiejaren, worden opgemaakt dat stipt zal gevolgd worden. Dit programma zal ter goedkeuring aan het bestuur van Schone Kunsten bij het Ministerie van Openbaar Onderwijs worden voorgelegd. Het zal het basisdocument vormen bij de erkenning der school in één der door het Ministerie bepaalde graden.
Art 3. De gemeente onderhoudt de school op een speciale begroting met toelagen van Staat en Provincie. De tekenschool werkt onder toezicht van een gebeurlijk op te richten bestuurscomité en van het Schepencollege.

Deze arduinen steen (215 x 55 x 30cm) sierde ooit de inkom van de Herentalse ‘Teekenschool’, na een omzwerving in Mol bracht Fons Van De Water deze terug thuis.

Een schooljaar liep over 7 opeenvolgende maanden (van september t.e.m. april). Elke dag was er les (behalve op woensdag en zaterdag) gedurende 2u per avond en 3u op zondagvoormiddag. Alle bepalingen die golden in het gewone onderwijs, m.b.t. aanwezigheden, spijbelen, tucht, … waren ook van toepassing in de tekenschool en vergeleken naar moderne normen tamelijk streng.

In de gemeenteraadnotulen van 14 november 1859 is er, met de aanstelling van de heer Broux als eerste 'teekenmeester', voor het eerst sprake van de *Herenthalse Teekenschool.* De oprichting van de school was een gemeentelijk initiatief, behoorde daarmee tot het gemeentelijk onderwijs en ressorteerde onder de vleugels van het Ministerie van Onderwijs.

De Herentalse 'Teekenschool' kent succes en uitbreiding was al snel noodzakelijk. In de notulen van 24 januari 1881 is sprake van een leergang Bouwkunde en in 1886 wordt de heer J. Van Bouchout aangesteld als vakleraar Bouwkunde.

Zilveren medaille met brede rand en draagoog, 40mm, 8.37g
vz – binnen een versierde rand TEEKENSCHOOL / Herenthals / 1908
kz – binnen een versierde rand PROJEE TIE / 1e Prijs / F. Van Houdt
We merken een spijtige spellingsfout : PROJE**E** TIE, ipv. PROJE**C**TIE.

Aangaande deze medaille en de bijhorende prijskamp vermeldt het Nieuws- en Advertentieblad van Herenthals, Zaterdag 5 September 1908 :

Stadsteekenschool van Herentals – Prijskampen in 1908
Teekenklas – Middelbaar Onderwijs, 1e Afdeeling.
-Hoofden naar pleister: 1e prijs: Fr. Van Houdt, Westerloo, Stadsmedaille
-Projectie : 1e prijs : Frans Van Houdt, Westerloo, Stadsmedaille

Dat de laureaat, winnaar van in totaal 3 medailles, afkomstig was van buiten Herentals, hoeft niet te verwonderen, in aanloop naar het volgende schooljaar lezen we in een volgende editie van dit streekkrantje, n° 39 :
Gemeente Herenthals – Teekenschool. De lessen worden kosteloos gegeven, de jongelingen en ambachtslieden van vreemde gemeenten worden aanvaard op aanvraag bij het Gemeentebestuur. Herenthals, den 27 September 1908. De Burgemeester, Eug. Van Schoubroeck.

Op 16 september 1905 volgt de aanstelling van Hippoliet De Clerck, als nieuwe leraar tekenkunde, dit in vervanging van de overleden Broux. Deze Hippoliet De Clerck (°Brecht 1878, + Herentals 1954) is de uitbater van papierhandel De Clerck – De Kock, tevens een kruidenierswinkel, aan Hofkwartier 13, pal naast de Tekenschool. Hij is bekend bij postkaartverzamelaars van de vele zichten op Herentals anno 1905, Kempische numismaten kennen hem als de ontwerper van de Herentalse noodbiljetten 1915, uitgegeven door het Hulp- en Voedingskomiteit.

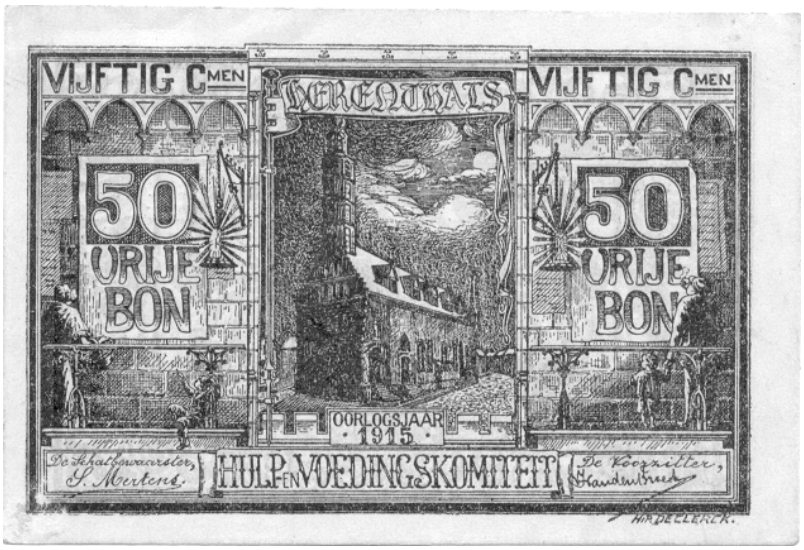

In opdracht van het Hulp- en Voedingskomiteit ontwerpt Hippoliet De Clerck in 1915 een prachtige reeks oorlogsbiljetten van 5-, 10-, 25- en 50 centiemen. Door de Duitse bezetting is het normale verloop van de Teekenschool enigszins verstoord maar de Streekkrant van ‘Zaturdag 4 December 1915, nr. 49, 51e Jaargang meldt : *De klassen van Bouwkunde en Teekenkunde zullen heropend worden op zondag 5 december, te 10 uur voormiddag. De lessen, die van Teekenkunde, zullen gegeven worden, Zondags van 10 uur voormiddags tot 1 uur, en Donderdags ’s namiddags van 1 uur tot 4 uur.*

De wedde van Hippoliet De Clerck bedroeg in december 1915, bij de heropstarting van de activiteiten 50 frank. Frans Baum, *bijgevoegd leeraar teekenkunde* had in dezelfde periode een maandwedde van 20,83 frank.

De Tekenschool was ondergebracht in een mooi oud gebouw op de hoek van de Grote Markt en het Hofkwartier, dat de lokale bevolking kende als het ‘Vleeshuis’. In november 1970 werd dit gebouw echter door brand verwoest en in 1971 vinden we de Tekenschool terug op de hoek van de Grote markt en de Zandstraat. Na de brand en het heropstarten was er een opmerkelijke aangroei van het leerlingenaantal : schooljaar 1970-1971 : 128 leerlingen, schooljaar 1971-1972 : 208 leerlingen.
Dat jaar werden ook 2 volwaardige ateliers opgericht : keramiek en beeldhouwen, in 1973 komt er ook nog een afdeling binnenhuisinrichting.

De Herentalse ‘Teekenschool’ (ca. 1908) op de hoek van de Grote Markt en het Hofkwartier. Links de schandpaal en de pomp, verder het H. Geesthuis, het Patronaat en de Tekenschool, het vroegere ‘Vleeshuis’. In 1913 werd er, op initiatief van burgemeester Rombauts, een politiekantoor ingericht. De Tekenschool werd in 1971 door een brand vernield en in 1972 werden de resten gesloopt. In 1984 werd op de plaats van de Tekenschool en het Patronaat een nieuw parochiaal centrum geopend, ’t Hof. (Postkaart ref. SAHe 005-wm, © stadsarchief Herentals).

In de notulen van de gemeenteraad van 15 september 1930 vernemen we het ontslag van J. Van Bouchout als leraar Bouwkunde, hij wordt bij beslissing van 27 oktober datzelfde jaar vervangen door de heer Alfons Draulans. Hippoliet De Clerck Jr. volgt zijn vader op aan de Tekenschool en bekleedt de functie van directeur tot 1963. Later wordt hij directeur aan de Academie van Mol. Om één of andere reden neemt hij de zware arduinen steen mee naar Mol, die door Fons Van De Water (en medewerkers) dan weer terug naar Herentals wordt gehaald.

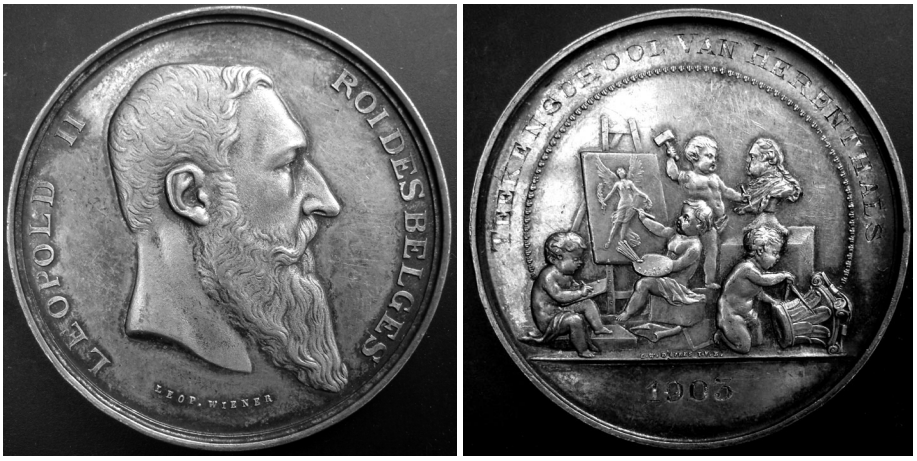

Zilveren medaille met brede rand, 50mm, 43.99g
vz – hoofd van koning Leopold II naar rechts, LEOPOLD II / ROI DES BELGES, onderaan de naam van graveur LEOP. WIENER
kz – op een grondlijn en onder een parelboog symboliseren 4 kinderen de plastische kunsten : tekenen, schilderen, beeldhouwen en bouwkunde
rondom : TEEKENSCHOOL VAN HERENTHALS, onder : 1903
in kleine lettertjes op de grondlijn : L.W. d’après T.V.B.
(te lezen als: Leopold Wiener naar werk van Theodoor Van Berckel)

In 1949, bij het ontslag van Alfons Draulans wordt architect Jozef Van De Water, de latere directeur, aangesteld als vakleraar Bouwkunde. In het schooljaar 1958-1959 volgt met de richting Toegepaste Kunst – Grafische Kunst – Reclame’ een nieuwe uitbreiding in het studieaanbod. In 1962 komt de oprichting van een voorbereidende afdeling en van twee basisjaren.

Om elk schooljaar af te sluiten worden prijskampen ingericht die peilen naar de bekwaamheid van de leerlingen. Ook bij het gewijzigd schoolreglement van 1952 wordt dit duidelijk gestipuleerd :
Art 24. Om deel te nemen aan de prijskampen moeten de leerlingen gedurende een volledig schooljaar de lessen regelmatig gevolgd hebben.
Art 25. Het aantal vereiste punten is vastgesteld op 50%
Art 26. De prijskampen hebben plaats in de maanden Maart tot half April

Art 28. De schikkingen van de jaarlijkse prijskampen zullen veertien dagen op voorhand bekend gemaakt worden.
Art 29. De namen der leerlingen die 60% van de punten behaald hebben zullen aan de plaatselijke weekbladen medegedeeld worden
Art 30. De wedstrijden worden beoordeeld door een jury samen te stellen op voordracht van de bestuurder accoord met het Schepencollege uit personen vreemd aan de school doch met de nodige bevoegdheid.
Art 31. Als beloning kunnen aan de leerlingen eremetalen, diploma's en getuigschriften worden uitgereikt, alsmede nuttige geschenken in verband met het aangeleerde vak.
Art 32. Ontvangen een diploma en eremetaal : de lln. die 90% behalen. Ontvangen een diploma : de leerlingen die 85% der punten behalen.
Ontvangen een getuigschrift : de leerlingen die 70% der punten behalen.
Het diploma en de eremetalen worden enkel gegeven in betrekking met het hoofdvak van het studiejaar en de afdeling.

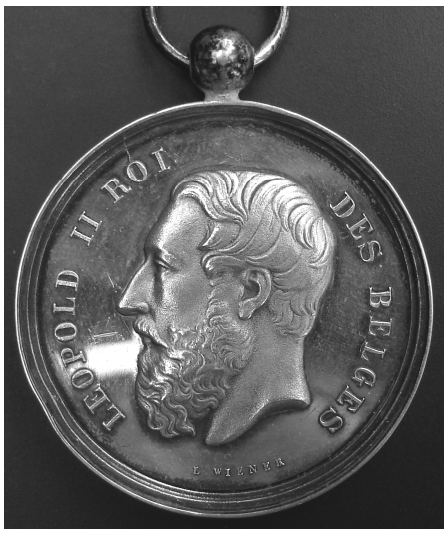

Kleine zilveren medaille met brede rand en draagoog, 40mm, 29.21g
vz – hoofd van koning LEOPOLD II ROI DES BELGES, naar links, onderaan de naam van de bekende graveur, L. Wiener
kz – tekst in 4 sierlijke lijnen, binnen een lauwerkrans :
1909 / Herenthals / BOETSEERKUNDE / F. Van Houdt

In het *Nieuws- en Advertentieblad van Herenthals*, nr. 36, 45e Jaargang, zaterdag 4 sept. 1909, van drukkerij-uitgeverij van Weduwe G.E. Broux-Heylen, gevestigd op 'Groote Merkt 21, te Herenthals', te lezen op de voorpagina : *Uitslagen van de Prijskampen, schooljaar 1908-1909, Klas van Teekenkunde, Middelbaar Onderwijs – 1e Afdeeling, Prijskamp voor Boetseerkunde – Hoofd naar pleister: 1e prijs: Van Houdt Frans van Westerloo (VoortKapel), Kleine zilveren medaille.*

'Onze' Frans Van Houdt uit Voortkapel moet dus wel een sterke leerling geweest zijn. Het toekennen van (minstens) 3 medailles wijst erop dat hij telkens 90% der punten behaalde in de opgelegde proeven van projectietekenen (1908) en het boetseren van hoofden in plaaster (1908 en 1909).

In artikel 5 van het Reglement voorziet men op een bepaald ogenblik in de aanstelling van een directeur of 'bestuurder' voor de tekenschool :

Art 5. Het leraarskorps bestaat uit ten minste twee leraars. Zo dit aantal verhoogd wordt zal een bestuurder aangesteld worden. In elk geval zal een verantwoordelijk persoon aangesteld worden, die, zonder hiervoor speciaal vergoed te worden, de functie van bestuurder zal waarnemen, die op de toepassing van het programma zal letten en voor de nodige coördinatie zal zorgen.

Directeurs van de Herentalse Tekenschool :

Hippoliet De Clerck Sr. (vader)	1905-1948
Hippoliet De Clerck Jr. (zoon)	1948-1963
Jozef Van De Water (vader)	1964-1978
Fons Van De Water (zoon)	1978-2004
Pascale Brant	2004-

Om diverse redenen zag de Stedelijke Tekenschool zich genoodzaakt nog enkele keren te verhuizen van locatie. Zo komen ze nog achtereenvolgens terecht in een leegstaand industriegebouw in de St. Jobstraat, de Markgravenstraat en de Schoolstraat. In 1995 komt er tevens een wijkafdeling in de fusiegemeenten Morkhoven en Noorderwijk. Vanaf 2003 zijn alle activiteiten samengebracht in Markgravenstraat 77 en vandaag liggen er grootse plannen op de architectentafel voor een grote Kunstcampus.

Met dank aan :
- Fons Van De Water, ere-directeur van de Herentalse Tekenacademie
- Stadsarchivaris Dr. Jan Goris en medewerkers L. Janssen en J. Peeters
- Koen De Pooter, bestuurslid Numismatica Herentals
- Lei Lennaerts, meester-graveur en lid van N.K. Brabant

WILLEM VAN ALSENOY

Oudaan 6, 2000 ANTWERPEN

Tel. & Fax 03 / 232.14.29
GSM 0495 / 51.10.16
E-mail : willem@vanalsenoy.com
Website : http://www.vanalsenoy.com

AAN- EN VERKOOP VAN MUNTEN
REGELMATIG OPENBARE VEILINGEN
GROTE KEUZE IN BOEKEN EN BENODIGDHEDEN

Carla Klein

beeldhouwster – medailleur

Mesdagstraat 49 hs
1073 HK Amsterdam, Nederland

Tel: 020-6767026
carlaklein@upcmail.nl
www.bronzen-beelden-carlaklein.nl

PROMETHEUS EN DE MENSHEID

Gabriël Stautemas

Prometheus is in de Griekse mythologie de zoon van Clymene met de titaan Japetus en de broer van Atlas, Epimetheus en Menoetus. Toen de onsterfelijke goden beslisten de aarde te bevolken met sterfelijke wezens droeg Zeus Prometheus en Epimetheus op deze te voorzien van schoonheid en kracht. Epimetheus verzocht zijn broer Prometheus voor de verdeling ervan te mogen instaan, maar gezien hij niet zo verstandig was als zijn broer gaf hij kwistig alle eigenschappen weg aan de dieren en vergat de mens die naakt en weerloos zonder een enkel verdedigingswapen achterbleef Dit kon Prometheus als mensenvriend niet aanvaarden: hij stal het vuur uit de smederij van Haephastus en gaf het aan de mens samen met de wijsheid die hij bij Athena ontleende. Van toen af begon de mens het vuur te gebruiken om te verwarmen en gereedschappen te maken. Maar Zeus werd kwaad op hem toen hij bemerkte dat door zijn hulp de mens meer en meer op de goden ging gelijken. Als straf ketende hij hem aan de Kaukasus en een arend kwam elke dag zijn lever opeten. Die groeide tijdens de nacht terug aan en dit zou zo doorgaan tot in de eeuwigheid gezien Prometheus de onsterfelijkheid genoot. Maar Herakles bevrijdde de mensenvriend door de roofvogel met pijlen te doden tijdens zijn elfde opdracht: de gouden appelen uit de tuin van de Hesperiden te plukken om aan Eurystheus te bezorgen.

Dit thema vormt de basis van het toneelstuk ‘Prometheus geboeid’ dat vermoedelijk geschreven is door de Griekse toneelschrijver Aischylos en een deel is van de trilogie waarin Herakles Prometheus van zijn ketenen bevrijdt.
Aischylos, zoon van Euphorion, werd rond 525 v.Chr. in de buurt van Athene geboren. Hij overleed in 456 in Sicilië toen, volgens de legende, een arend zijn kaal hoofd als een rots aanzag en er een schildpad op liet vallen om zo het schild te breken. Hij liet een enorme literaire productie achter waarvan maar een klein deel is bewaard gebleven. Zijn werk is tegelijk filosofisch en dramatisch. Centraal thema is de mens die de goddelijke wetten overtreedt en daarmee op zichzelf en zijn nakomelingen een schuld laadt. Dit primitieve, fatalistische geloof in het Noodlot, dat aan ieder mens zijn lot en leed oplegt, moet bestreden worden. Aischylos voert helden ten tonele die zich verzetten tegen een dergelijke predestinatie.

Baron Roger (Paris 1907-1994) – 1974 – Monnaie de Paris
Na reductie van het model in brons geslagen, diameter 68 mm.

Voorzijde: Prometheus, omringd door een vlammencirkel, loopt met opgeheven armen waarmee hij de stengel, waarin het vuur smeult, vasthoudt naar rechts. Langs de rand R.G.Baron – Promethee.
Keerzijde: Omgeven door twee bladerkransen in het veld: 'Association technique de l'industrie du gaz en France' 1874-1974. Onderaan H.D.
Rand: 1974 – hoorn des overvloed – Bronze.

Braecke Pierre-Jean (1858-1938) – 1912 – Paul Fisch
Na reductie van het model in verzilverd brons geslagen, 8x60 mm.

Voorzijde: Een naakte man (Prometheus) op de rug van een naar links steigerend paard houdt in de rechter hand een brandende fakkel. Onderaan links in een zegel: een gekroonde S en een H en B in elkaar gevlochten (monogram van de Société Hollandaise – Belge des Amis de la Médaille d'Art). Onderaan rechts: P. Braecke. In de afsnede: A Paul De Vigne.
Keerzijde: effen.
Rand: effen met bovenaan een kleine inkeping en licht gebombeerde zijwanden.

Raymond Delamarre (1890-1986) – 1985 – Monnaie de Paris
Met op grootte gesneden stempel in brons florentine geslagen, 100 mm. diameter.

Voorzijde: Een man staat in het centrum van een verzameling toestellen die de onmetelijke mogelijkheden suggeren welke door de moderne techniek worden aangeboden en geïnspireerd zijn door vooruitstrevende wetenschappelijke ontdekkingen. In de rand: 'Que l'homme ne soit pas la victime des forces qu'il a déchainées. (Dat de mens niet het slachtoffer wordt van de krachten die hij heeft ontketend.)

Keerzijde: Links boven de geketende Prometheus wiens lever door een arend wordt uitgepikt als straf voor het brengen van het vuur naar de mensen, de belofte voor alle toekomstige realisaties. Rechts ervan een citaat uit het toneelstuk van Aichylos:'Je leur ai fait présent du feu et par lui ils apprendront des arts sans nombre / Eschyle. (Ik heb hen het vuur gegeven en daardoor zullen zij ontelbare kunsten leren / Aichylos) Rechts onder een lier en rozen. Links er van 'Mais n'oublions pas les fleurs, la musique, l'amour.' (Maar vergeten we niet de bloemen, de muziek, de liefde).

Rand: 1985 – hoorn des overvloed – Br. Flor.

Numis.be

Maximiliaan Emmanuel van Beieren, Daalder 1713, Namen
Opbrengst: € 6240

Nieuw veilinghuis, gevestigd in Leuven!
Nooit geziene voorwaarden!

0% Commissie
voor verkoper*

Publieke veiling 24 November 2012
Inzenden mogelijk tot 14 September 2012

Eeckhout Joselito
Naamsesteenweg 116
3001 Heverlee (Leuven)

0486/868942 - www.Numis.be - info@numis.be

* Voor loten met opbrengst boven € 250. Voor loten onder € 250, contacteer ons. Nooit kosten bij niet-verkoop.

Int. Numismatique Cie

DESALDELER – CREMERS

VERKOOP – AANKOOP

Antieke munten – Beleggingsmunten – Zilver
Goud – Eretekens – Medailles – Bankbiljetten
Oude aandelen – Heraldiek – Sigillografie
Boeken en numismatische benodigdheden

Op afspraak

RUE DES ECOLES 23 – 5670 VIERVES Tel. & Fax : 060 / 39.92.38

NUMISMATIEK VAN MORESNET

Frank Lippens

Het gebied van de huidige gemeente Kelmis heeft tijdens de periode van 1816 tot 1916 als dwergstaat en condominium[1] veel hoofdschudden en grote verwondering over gans de wereld teweeg gebracht. Tijdens het 103 jarig bestaan van Neutraal Moresnet deden enkele vooraanstaanden verwoede pogingen om de neutraliteit te behouden wat menige curiosa opleverde *(munten, postzegels, eigen taal, hymne, casino, verenigingen, enz…).*

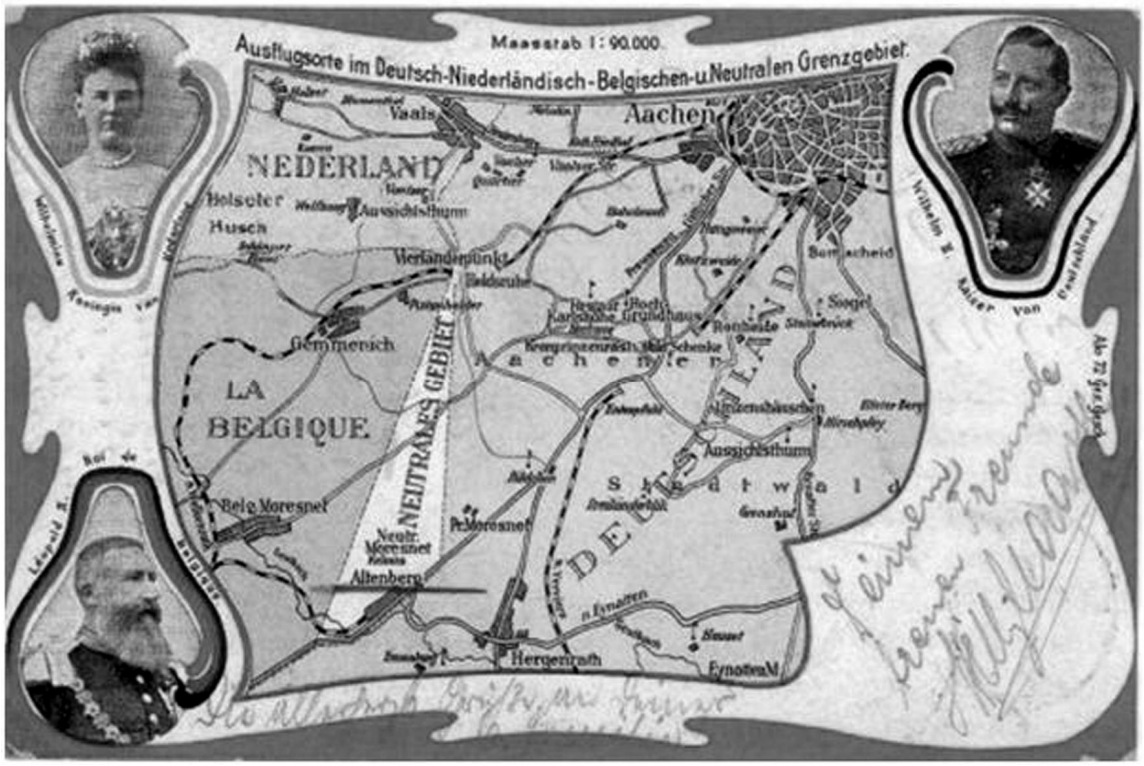

Postkaart Moresnet 1900 met Wilhelmina, Leopold II en Wilhelm II

Voorgeschiedenis

Het kanton Aubel, dat toebehoord aan het Graafschap Dalhem en deel uitmaakt van het Hertogdom Limburg, bezat een groot galmeiveld. Dit erts *"Kelme"* heeft de plaats haar naam gegeven en is trouwens de plattdütche benaming van het kalamijnerts dat hier eeuwenlang, waarschijnlijk al sinds de Romeinse bezetting, gemakkelijk ontgonnen werd. Dit is waarschijnlijk de reden waarom de Frankische Karolingers hun palts[2] te Aken hebben gevestigd. Deze zouden later de galmeimijn op de *Altenberg* aan de stad Aken nalaten. Tot aan het einde van de middeleeuwen gaf het zinkerts van Kelmis aanleiding tot twisten tussen de stad Aken en de Hertogen van Limburg. Aan deze twisten kwam pas een einde toen Filips de Goede in 1439, als Hertog van Brabant en Limburg, beslag legt op de *Altenberg*. Het belang van de mijnplaats voor het toenmalige hertogdom Limburg blijkt uit de oprichting van de Heerlijkheid Kelmis, met in 1654 een eigen schepenrecht en installatie van een eigen gemeentebestuur in 1655.

Na afloop van het Ancien Regime[3] volgde de Franse Republiek het voorbeeld van de Limburgse Hertogen. Tijdens de Franse bezetting werd het gebied verenigd met het dorp Moresnet. Na de instorting van het Franse Keizerrijk werd tijdens het Weense Congres van 9 juni 1815 onder artikel 25 en 66 het nieuw gebied verdeeld onder de Nederlanden en Pruisen. De beide partijen kunnen zich niet enigen. Elkeen wil de zinkmijn op zijn territorium hebben, gezien de belangrijkheid en de grote inkomsten die deze mijn brengt.

Dit dispuut duurt een jaar en het is pas op 26 juni 1816 dat, met het *Aachener grensverdrag,* een definitieve bestemming wordt gegeven aan het betwiste gebied. De verdeling wordt als volgt bepaald: een deel met 60 huizen gaat naar de Pruisen, een ander deel met een 80-tal huizen wordt toegekend aan de Nederlanden. Het derde deel in de vorm van een driehoek met een oppervlakte van 1088 morgen[4], 50 huizen en 250 inwoners word neutraal en kreeg de naam “Neutraal Moresnet”. *(zie schets)*

Legende:

——— : Straat
▬ · ▬ · ▬ : Grens toenmalige departementen
---------- : Grens toenmalige kantonnementen
····· : Gemeentegrenzen

1. *Is het punt waar de drie departementen samen komen*
2. *Is het punt waar de drie toenmalige kantonnementen (Aubel, Eupen en Limburg) samen komen*

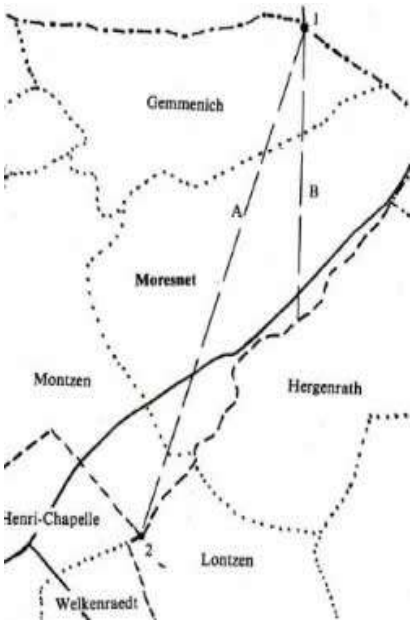

Lijn A: verdeling volgens Pruisen
Lijn B: de verdeling volgens de Nederlanden

Beide landen dienden grenspalen te plaatsen en het neutraal gebied kwam onder administratief toezicht door Koninklijke Commissarissen.

Nederlanden	
Werner **Jacob**	1817-1823
Joseph **Brandes**	1823-1830

Pruisen	
Wilhelm **Hardt**	1817-1819
Johan M.D. **Mayer**	1918-1836
Heinrich **Martins**	1836-1854
Amand **von Harenne**	1854-1866
Freiher **von der Heydt**	1866-1868
Edward **Guelcher**	1869-1868 1893-1909
Sternickel	1871-1893
Theo **Losen**	1909-1918

België	
Lambert **Ernst**	1835-1840
Mathieu **Cremer**	1840-1889
Fernand **Bleyfuesz**	1889-1914 1918-1920

De zinkmijn Vieille Montagne *(Altenberg)*
Als in 1795 Nederland door Frankrijk wordt bezet, wordt deze eigenaar van het gebied en de zinkmijn. Frankrijk geeft haar de naam *Etablissement national de la Republique.* Destijds wordt deze zinkmijn als één van de rijkste in Europa beschouwd. In 1806 volgt er weer een naamsverandering *Vieille Montagne des Calamines du Duché de Limbourg* en wordt ze in concessie gegeven aan de briljante scheikundige Jean-Jacques Daniel Dony (1759-1819). Zijn uitvinding van de zinkoven waarmee men het zinkerts kon omzetten in walsbaar zinkmetaal, zal zeker bijgedragen hebben tot deze keuze. Dankzij deze uitvinding krijgt Dony, bepaald volgens het keizerlijk decreet van 19 september 1810, een 15 jarig patent. Nog in dat zelfde jaar krijgt hij een levenslange concessie op de zinkmijn. Het belang van de concessie wordt in artikel 31 van het *Aachener grensverdrag* als volgt bepaald:
Er wordt nog eens uitdrukkelijk overeengekomen dat een wijziging in het gezag of regeringsbestel geenszins nadeel zal berokkenen aan de rechten van de heer Dony en Cie, betreffende de ontginning van kalamijn, zodat zijn concessie steeds intact zal blijven en zij verder de voordelen en voorrechten die haar oorspronkelijk werden toegekend zal blijven genieten. De vroegere lasten op de concessie blijven van toepassing, onder meer de verplichting kalamijn te leveren aan de zinkfabrieken van beide contracterende partijen, tegen de prijs gestipuleerd in de akte van concessie.

Zakelijk gaat het hem duidelijk minder goed af. In 1813 moet hij zijn belangrijkste schuldeiser, bankier Hector Chaulet, als partner accepteren. Dit bracht hem echter nog meer in moeilijkheden waardoor hij korte tijd later, 3/4^{e} van zijn industriële eigendommen moet afstaan aan de Parijse bankier François Mosselman; tenslotte gaat Dony failliet. Mosselman slaagt er in om de resterende aandelen van Dony in handen te krijgen waardoor hij de volledige controle over de zinkmijn krijgt. In 1830 nam België in dit verhaal de plaats in van Nederland, maar het is pas in 1840 dat Pruisen België als zijn nieuwe partner in deze erkende. Jean-Baptiste CROCQ werd op 21 mei 1831 aangesteld tot eerste directeur van de Vieille Montagne. De opvolgers zijn:

Léon MURAILHE	1839-1841
Nicolas BILLAUDEL	1841-1846
Adolphe VAN SCHERPENZEEL–THIM	1747-1859
Max BRAUN	1859-1874
Oskar BILHARZ	1874-1884
Henri JAMME	1884-1894
Charles TIMMERMANS	1894-1939
Fernand BLEYFUESZ	1939-1950

In 1884 was de zinkmijn in Moresnet uitgeput, terwijl de exploitatie van andere mijnen in de omgeving duurde tot 1938. Vanaf 1929 kon door toepassingen van nieuwe technieken uit het afvalslijk nog zinkoxide gewonnen worden. Zowel van de zinkmijn als van de fabriek is er in Kelmis vandaag-de-dag bijna niets meer terug te vinden. De directeurswoning herbergt nu het museum *Göhltalmuseum*, dit museum geeft perfect de geschiedenis van de periode weer en is zeker een bezoekje waard. Wat eens de woning van de Koninklijke Commissaris was, doet nu dienst als hotel.

De hamer, ijzer en de drie sterren van de V.M. (Vieille Montagne) sieren nog steeds het gemeentewapen van Kelmis. In 1837 stichtten de erfgenamen van Mosselman de S*ociété des Mines et Fonderies de Zinc de la Vieille Montagne,* met als eerste directeuren, de heren LAMBELIN en LARABURE.
Met hun opvolgers:

Ch. De BROUCKERE	Dir. Voor België	1842 - 1846
Eugene HOUSSET	Dir. Voor Frankrijk	1843 - 1847
Amédée GUYNEMER	Dir. Voor Frankrijk	1847 - 1854
Louis-Alexandre SAINT-PAUL de SINCAY	Dir. Voor België Dir. Voor België/Frankrijk Dir. Generaal Adm. Dir. Generaal	1846 - 1855 1855 - 1856 1856 - 1874 1874 - 1890
Gaston SAINT-PAUL de SINCAY	Dir. Generaal Adm. Dir. Generaal	1890 1891 - 1938

Om het 50-jarig bestaan van de *Société des Mines et Fonderies de Zinc de la Vieille Montagne* te vieren beslist men verschillende medailles uit te geven. Het is medailleur Edward GEERTS die deze medailles ontwerpt. Het feest zelf heeft plaats op 28 juli 1888 in de lokalen van de fabriek. Tijdens deze gelegenheid krijgt Louis-Alaxandre SAINT-PAUL de SINCAY, uit de handen van de heer M. Andéoud, voorzitter van de bestuursraad, een gouden medaille voor zijn uitmuntende prestaties. Ook werden 12 zilveren en 500 bronzen voorzien voor het personeel van de administratie, commissarissen en bedienden. Voor de arbeiders zijn er 6100 exemplaren voorzien, deze medailles hebben een kleinere diameter en zijn voorzien van een draagoog.

Vz: *In een parelcirkel de Buste Louis-Alaxandre SAINT-PAUL de SINCAY, naar links, onder de schouder ED. GEERTS*
Kz: *een fantasie embleem Vieille Montage in krans van 2 lauriertakken, onderaan samengebonden met een band overgaand in een banderol met tekst LA VIEILLE MONTAGE A SON DIRECTEUR GENERAL SAINT-PAUL DE SINCAY, onderaan 1837-1887*
Brons, Ø 91 mm, 313 g. - Geslagen door: J. FONSON

Vz: *Buste Louis-Alexandre SAINT-PAUL de SINCAY, naar links*
Kz: *Het embleem Vieille Montage in krans, omschrift in een band LA VIEILLE MONTAGE A SON DIRECTEUR GENERAL SAINT-PAUL DE SINCAY, onderaan 1837-1887*
Verguld koper, Ø 50 mm, 60.2 g. - Geslagen door: J. FONSON

50 jaar later, in 1927, worden de broers Louis-Alexandre en Gaston SAINT-PAUL de SINCAY geëerd door een uitgifte van verschillende medailles, het ontwerp kwam ditmaal van de medailleur Godfroid DEVREESE. Het grote model is voorzien van een mooi etui en werd uitgedeeld aan hooggeplaatste bezoekers en de functionarissen van het bedrijf. Een tweede exemplaar is beduidend kleiner en is voorzien van een draagoog, bedoeld om deze te verdelen onder de arbeiders van de Vieille Montagne.

Vz: *Buste Louis-Alaxandre en Gaston SAINT-PAUL de SINCAY naar links*
Kz: *wapenschild Vieille Montage in kransen band met de jaartallen 1837-1927, omschrift à LOUIS et GASTON St PAUL de SINCAY leurs D^{rs} G^{x} * LA VIEILLE MONTAGE RECONNAISSANTE **
Verzilverd brons, Ø 75 mm, 325 g. - Geslagen door: J. FONSON

Vz: *Bustes van Louis-Alaxandre en Gaston SAINT-PAUL de SINCAY, naar links*
Kz: *het wapenschild van Vieille Montage gehouden door 2 kransen, in een geknoopte band de jaartallen 1837-1827, à LOUIS et GASTON St PAUL de SINCAY leurs D^{rs} G^{x} * LA VIEILLE MONTAGE RECONNAISSANTE **
Aeg, Ø 50 mm, 57.5 g. - Geslagen door: J. FONSON

***Vz**: Bustes van Louis-Alaxandre en Gaston SAINT-PAUL de SINCAY, naar links*
***Kz:** het wapenschild van Vieille Montage gehouden door 2 kransen, in een geknoopte band de jaartallen 1837-1827, à LOUIS et GASTON St PAUL de SINCAY leurs D^{rs} G^{x} * LA VIEILLE MONTAGE RECONNAISSANTE **
Aeg, Ø 30 mm. - Geslagen door: J. FONSON

Het is tien jaar later dat de Vieille Montagne weer een beroep doet op de medailleur G. DEVREESE, ditmaal om een medaille te ontwerpen naar aanleiding van het 100-jarig bestaan. Om deze gelegenheid te vieren zijn er twee verschillende medailles waarbij het kleinere van een draagoog wordt voorzien.

***Vz:** Wapenschild VM met omschrift LA VIELLE MONTAGNE binnen 2 kransen*
***Kz:** een wilgentak, onderaan een band met de jaartallen 1837-1937*
Aeg, Ø 65 mm, Geslagen door: FONSON

Na de herverdeling van het Neutrale Moresnet blijft de Franse wetgeving van toepassing. Daar beide landen geen enkele regeling treffen tot de invoering van een eigen munt omdat ze er de noodzaak niet van inzien, blijft de Frank het wettige betaalmiddel. Wel mogen we er van uit gaan dat de Pruisische munt de meest gangbare munt is, omdat het gebied rechtstreeks grenst aan het Pruisisch gedeelte. Daar de drang van sommige vooraanstaanden, waaronder Dr. Molly, groot is om hun neutraliteit te beklemtonen wordt er toch overgegaan tot het vervaardigen van een lokale munt. Veel verder dan proefslagen is het echter nooit gekomen.

Vz: *Wapenschild VM met omschrift LA VIELLE MONTAGNE, binnen 2 kransen*
Kz: *een wilgentak, met onderaan een band met de jaartallen 1837-1937*
Aeg, Ø 30 mm, 12.1 g. - Geslagen door: J.FONSON

Vz: *Randschrift – SUB DUPLICI PRAESIDIO LIBERTAS *1848 **
Een Januskop met de hoofden van Leopold I, koning der Belgen (naar links) en Fréderic-Wilhelm I, Koning der Pruisen (naar rechts), in de halssnede de initialen P.R.O.
Kz: Randschrift COMMUNE LIBRE DE MORESNET
De wapenschilden van België en Pruisen, gescheiden door een stok met bovenop een vrijheidshoed, geflankeerd door de muntwaarde 2 F, erboven twee verenigde handen, dit alles omvat door twee eikentakken, samengebonden door een lint in de vorm van een guirlande, onderaan in diamantschrift, F , een 6-puntige ster en een hamertje
Zilver, Ø 28 mm, 10 g.

De eerste vermelding komt van de uitgeverij C.J Thieme uit Leipzig die in hun tijdschrift *Blätter für Münzfreunde Nr 16, oktober 1868* een artikel van Dr. Gersdorf publiceert waarbij het bestaan van Neutraal Moresnet alsook de merkwaardige munt wordt beschreven. Dit volledige artikel verschijnt ook in de *Revue de la Numismatique Belge, 5^{e} reeks, pagina 96-99 van 1869*.

Het is ene Hubert Severin[(5)] die schrijft dat Comte de Fortsas[(6)] proefslagen van 2 frank laat slaan voor de Vieille Montagne. Hij krijgt tevens de bevestiging van de “Nederlandse Bank N.V., sectie Historiek over de Belgische munt te Amsterdam”, dat Raymond Serrure in “*Dictionnaire géographique de l’histoire monétaire belge, Bruxelles 1880”* schrijft over het (fictieve) geld van Neutraal Moresnet.

Citaat ”*une industrie des environs de Moresnet-Neutre en l'occurence, la mine de la Vieille-Montagne, en acompte sur leurs salaires et pour leur permettre de payer le gite et la nourriture qu'ils recevaient dans des ferme ou dans une ferme-cantine du hameau de Jongenbosch, et que le montant des paiements, effectués par eux en monnaies fictives, était remboursé au logeur en monnaies en cours par l'entreprise industrielle et commerciale Vielle Montagne ainsi le logeur avait-il la certitude de toucher la pension due par ses hôtes au hameau”* einde citaat.

Vz: *Randschrift COMMUNE LIBRE DE MORESNET*
De wapenschilden van België en Pruisen, gescheiden door een stok met bovenop een vrijheidshoed, geflankeerd door de muntwaarde 2 F, erboven twee verenigde handen, dit alles omvat door twee eikentakken, samen gebonden door een lint in de vorm van een guirlande, onderaan in diamantschrift, F, een 6-puntige ster en een hamertje
Kz: *tekst in acht lijnen in het veld VIVRE/ET/PROSPERER/SOUS LA/DOUBLE PROTECTION/ DE LA PRUSSE/ET DE LA/BELGIQUE*
Zilver, Ø 27.45 mm, 7.91 g.

Charles Dupriez geeft in zijn werk *Monnaies Fantaisistes (pagina 365-369, 1949)* een overzicht van deze verschillende munten en zijn 3 types. Het overzicht telt 23 verschillende varianten geslagen in goud, zilver, brons, koper, tin en lood. Het is in 1972 dat Léon Bogaert in zijn boek *Moresnet (pagina 369*, *1972)* een aanvulling doet op de gegevens van Dupriez, waarbij hij het totaal op 27 verschillende types brengt. Na opzoekingen in verschillende veilingcatalogi en tips van verzamelaars ben ik er in geslaagd om er nog 8 varianten aan toe te voegen, wat mij op een totaal van 35 brengt. Voor een nooit erkende munt mag men het toch merkwaardig noemen dat er zoveel proefslagen zijn uitgevoerd in verschillende metalen, waaronder ook edelmetalen. Van alle munten kan men zeggen dat de diameter +/- 28 mm bedraagt. Naar het slagaantal van deze munten heeft men het raden. Wat de massa betreft zijn er merkelijke verschillen.

Slag	**tussen**
Piéfort	10.90 g. en 12.05 g
epais	16.00 g
Normaal	7.10 g en 8.71 g.
mince	6.20 g. en 7.50 g.

Vz: *Randschrift – SUB DUPLICI PRAESIDIO LIBERTAS *1848**
Een Januskop met de hoofden van Leopold I, koning der Belgen (naar links) en Fréderic-Wilhelm I, Koning der Pruisen (naar rechts), in de halssnede de initialen P.R.O.
Kz: *tekst in acht lijnen in het veld VIVRE/ET/PROSPERER/SOUS LA/DOUBLE PROTECTION/ DE LA PRUSSE/ET DE LA/BELGIQUE*
zilver, Ø 28.56 mm, 9.99 g.

In het jaar 1903 beslist de eigenaar Jak. Bergerhoff samen met een partner *(naam niet gekend)* om in zijn hotel *Bergerhoff* een casino te openen. Het is op 15 augustus 1903 dat het Altenberger casino zijn deuren opent. Het geluk van het *Altenberger Monte-Carlo* is van zeer korte duur want na zeventien dagen laten de autoriteiten het casino sluiten. In deze korte periode mocht het casino toch een duizendtal bezoekers ontvangen. De eigenaar en de uitbater werden veroordeeld tot het betalen van een geldboete. Voor de eigenaar bedroeg de boete 100 Fr, de uitbater moest 50 Fr betalen. Uit deze turbulente dagen stamt deze kleine koperen drankjeton waarmee in het casino waarschijnlijk de consumpties werden betaald.

Dr. Wilhelm Molly

Vz: *Randschrift in de bovenste helft WEIN MARKE, centraal, een "Römer" of wijnbeker*
Kz: *Randschrift ALTENBERGER CASINO, centraal een hamer en een pikhouweel over elkaar gekruist.*
Uitgevoerd in koper, Ø 19 mm, 3.2 g.

Onder de vleugels van de Vieille Montagne werd in 1852 de schuttersvereniging *Sint Barbara-Sebastianus* opgericht. In totaal zullen er 11 schuttersverenigingen opgericht worden, waarvan er 7 nog steeds actief zijn. De ledenwerving was heel eenvoudig, iedere werknemer werd verplicht om zich aan te sluiten tot de vereniging en het lidgeld werd maandelijks van de wedde afgehouden. Met dit lidgeld wordt de bouw van een café met een feestzaal gefinancierd. De leden van de vereniging werden verondersteld deel te nemen aan de jaarlijkse processie. De uniformen voor deze speciale gelegenheid worden in het clublokaal bewaard. Op 6 juni 1922 werd de titel 'Koninklijke' toegekend.

Voorbeeld van een borstplaat, waarschijnlijk gedragen door elke deelnemer op speciale aangelegenheden, of een eerste prijs uitgereikt na een wedstrijd.

Vz: *Plaat (halve maan) met centraal twee gekruiste geweren, omringd door een krans. De Pruisische arend, als hanger, onderaan de plaat.*

Het is een jaar later, in 1853, dat de heer Scherpenzeel-Thim, toenmalig directeur van de Vieille Montagne, een harmonie opricht bestaande uit de arbeiders van de mijn. Deze krijgt de naam *Altenberger Bergswerkskapelle* en als dirigent wordt de heer Wittdeck aangeworven.
Om de muzikanten te motiveren worden voordelen toegekend. Ze werken enkel in de dagploeg en bij de verplichte recepties krijgen ze een vergoeding. De harmonie oogst veel succes en dit wordt op 24 juli 1855 beloond met het behalen van de eerste prijs tijdens een wedstrijd te Brussel.

Eerste prijs: gouden medaille met draagoog, *Goud, Ø 40 mm, 39.30 g.*
Vz*: hoofd van Leopold I naar links, rondom: LEOPOLD PREMIER ROI DES BELGES. In de Halssnede: LEOP. WIENER F.(Fecit)*
Kz*:·tekst in 9 lijnen, waarvan laatste 3in bas reliëf, CONCOURS/ ORGANISES/SOUS LES AUSPICES/DU GOUVERNEMENT/ET DE LA VILLE/DE BRUXELLES/HARMONIE/II DIV./I.PRIX omgeven door een korenkrans. Rondom: SOCIETE ROYALE G de HARMONIE DE BRUXELLES*
Onder: 24 7BBE 1855.

Om het saaie leven van de mijnwerker wat op te vrolijken willen enkele arbeiders van de Vieille Montagne een heuse carnavalsvereniging oprichten, een plan dat in 1879 werkelijkheid wordt. Ze noemen de vereniging *Ulk zu Kelmis* en krijgen de nodige aandacht en steun van enkele notabelen. Ondanks deze steun kent de vereniging geen hoogtepunten en enige tijd later blijven de vergaderingen uit waardoor de activiteiten stoppen. Stoppen heet niet beëindigd, moeten ze in 1937 gedacht hebben, want de vereniging krijgt een tweede leven, de oude naam blijft behouden. Het embleem (hanger hiernaast) dateert uit deze 2e periode

Vz: *een nar gezeten op uil met gespreide vleugels, met in zijn handen een banner ULK ZU KELMIS alles voor gekruiste stokken met stichtingsjaar 1879 (rechts),en hoofd met zotskap (links), Onderaan, 111*
Kz*: blank, Sn, 50 mm, 22.1 g.*

De turnvereniging is de laatste uit de rij die ik hier wil voorstellen. De *Kelmiser Turnverein* wordt in 1889 opgericht met lichtblauw-wit als eerste clubkleuren. Een tijdje later worden de kleuren veranderd naar groen-wit. Door de blijvende groei van het aantal leden wordt er in 1891 een tweede vereniging gesticht, met de naam *"Turngemeinde"* en met blauw-wit als verenigingskleuren. Het doel van de oprichting van een tweede club was waarschijnlijk om meer competitiviteit te creëren. Door de grote rivaliteit onder beide verenigingen blijven de topprestaties niet uit en in 1905 werd een eerste prijs *"Pyramiden"* uitgereikt te Eupen.

Vz: *Duits kruis met inscripties in elke vleugel, boven: ALLG (Allgemeine), links: T. (Turn), rechts: V. (Verein), onderaan Eupen 1905, centraal een dubbel kruis met brede voet, gelauwerd door 2 eiken takken, gehouden door een banner met vermelding GUTHEIT*
Kz: *Tekst in drie lijnen I / Preis / Pyramiden*
Koper, 37 mm, 11.7g.

Voetnoten

(1) ***Condominium:*** *een staatsvorm van gedeelde soevereiniteit.*
(2) ***Palts:*** *is een niet verdedigbare Koninklijke verblijfplaats in een geheel van residenties dat als een netwerk over het Frankenrijk verspreid lag. Het woord is afgeleid van het Latijnse palatium (paleis)*
(3) ***Ancien Régime*** *(Frans voor oud bestuur) wordt het door het Huis Bourbon op absolutistische wijze geregeerde Frankrijk, van vóór de Franse Revolutie van 1789 bedoeld.*
(4) *M**orgen** ook wel **Morgenlands** genoemd, is een oud-Nederlandse en -Vlaamse oppervlaktemaat. Met een morgen werd een gebied aangeduid dat in een ochtend kon worden geploegd. Een morgen was meestal iets minder dan een hectare groot. De precieze grootte was echter streekgebonden.*
(5) ***Hubert Severain****, een plaatselijke verzamelaar die de artikels voor het museum heeft geschreven, († 2010)*
(6) ***Comte de Fortsas****, Jean Nepomucene Auguste Pichauld, was een verwoede boekenverzamelaar met een opmerkelijke afwijking. Hij wilde in zijn bibliotheek niets dan unieke exemplaren. De librije van Fortsas bleek, net als de graaf zelf, een bedenksel te zijn van Renier Hubert Ghislain Chalon (°4 december 1802 † 23 februari 1889). Na zijn studies in de rechten aan de universiteit van Leuven, werkte hij als belastingambtenaar. Hij is één van de stichters van het Koninklijk Belgisch genootschap voor Numismatiek (opgericht in 1841) en bekleedde het voorzitterschap van 1849 tot 1886.*

Bronnen

(1) *Le territoire contesté de Moresnet van Firmin Pauquet, 1960*
(2) *Médailles historiques de Belgique, Tome 1, Règne de Leopold II, 1869-1890*
(3) *Neutraal-Moresnet, oorsprong van de Vieille Montagne van Dr. Leo Wintgens,*
(4) *Das neutrale Gebiet von Moresnet (1816-1919) van Louis Malvoz, 1983*
(5) *Zur geschichte von Neutral-Moresnet van Dr. Fritz Spandau, 1904*
(6) *Revue de la Numismatique Belge, 5e reeks, 1869*
(7) *Blätter für Münzfreunde Nr 16, 4e jaargang oktober 1868*
(8) *Charles Dupriez, Monnaies Fantaisistes, pagina 365-369, 1949*
(9) *Aanvulling van Léon Bogaert, Moresnet, pagina 191, 1972*
(10) *www.moresnet.nl*
(11 *Verschillende veilinglijsten, La Maison Wiliame, Louis Ciani, Joselito Eeckhout*

Met dank aan het personeel van het Göhlthalmuseum, het penningkabinet van Brussel, de heer Luc Vandamme, wijlen de heer Willy Faes.

BELGISCHE MEDAILLES 1853-1856-1880

Leopold Verbist

In de 19de eeuw werden, ter gelegenheid van drie nationale jubelfeesten, medailles geslagen met muntkarakteristieken, die te koop werden aangeboden aan het grote publiek aan de nominale waarde of met een lichte verhoging aan de loketten van de Munt te Brussel en de Nationale Bank en haar agentschappen. Alhoewel ze geen wettelijke koers hadden circuleerden er vele als normale speciën. De sporen van omloop en sleet bewijzen dat.

Module van 100 F goud en van 10 ct koper,
huwelijk van Leopold en Maria-Hendrika als hertogen van Brabant in 1853

Leopold I huwelijkte zijn zoon in 1853 uit aan de Oostenrijkse aartshertogin Maria-Hendrika (Marie-Henriëtte in het Frans); hij was 18, zij 17. Maria-Hendrika was de kleindochter van keizer Leopold II van het Heilige Roomse Rijk. Ze huwden op 10 augustus te Schönbrunn “met de handschoen” en te Brussel op 22 augustus. Gedurende drie opeenvolgende dagen hadden allerlei festiviteiten en volksspelen plaats. Het werd geen gelukkige verbintenis.
De voorzijde toont Leopold I en de keerzijde de samengevoegde beeldenaars van de jonggehuwden, toen nog met de titels van hertogen van Brabant. Leopold werd immers maar koning in 1865 als Leopold II. De medaille werd gegraveerd door Leopold Wiener. Het bericht in het Staatsblad, dat de verkoop van de medailles regelt, maakt geen gewag van de gouden exemplaren met het gewicht van een 100 F, waarvan er nochtans 482 geslagen werden. Er bestaan ook gouden en zilveren naslagen te herkennen aan het ontbrekende streepje tussen 21 en 22, maar deze zijn zeer zeldzaam.

Module van 40 F Frans goud en van 5 ct Nederlands koper,
25ste verjaardag van de inhuldiging van Leopold I in 1856

Destijds waren de Belgen er zich van bewust dat het bestaan van België voor een groot deel te danken was aan de kunde en persoonlijkheid van Leopold I. Daarom werd het plan opgevat de koning ter gelegenheid van zijn 25-jarig regeringsjubileum op grootse wijze te vieren. Op 21 juli 1856 was Brussel onherkenbaar geworden: op alle kruispunten stonden enorme triomfbogen, de gevels waren versierd en bevlagd en op de Grote Markt stond een zeer grote fontein met drie bekkens. Het Koninklijk Plein werd gedomineerd door twee

enorme triomfbogen. Op het Sint-Jozefsplein was de 30 meter hoge koninklijke tribune opgericht met rode fluwelen draperieën. De koning werd in stoet te Laken afgehaald en door burgemeester Charles de Brouckère begroet op dezelfde plaats waar hij 25 jaar vroeger de stadssleutels had ontvangen. Op de trappen van Sint-Jakob ten Caudenberg werd hij opgewacht door de overlevende leden van het Congres. Op het Sint-Jozefsplein werd een plechtig Te-Deum opgedragen. 's Avonds volgde een banket met duizenden deelnemers.

De medaille, gegraveerd door Jouvenel, toont een allegorie van de stad Brussel, getooid met een kroon, een scepter in de linkerhand en een palmtak in de rechter. Links staat een buste van Leopold I op een sokkel met inschrift L. De medailles hebben de afmetingen, gewicht en gehalte van 2 F voor de zilveren en van 5 ct voor de koperen. Ze waren verkrijgbaar voor 2 F en 5 ct respectievelijk, dus zonder supplement. Er werd met geen woord gerept over een gouden versie met het gewicht van een 40 F, waarvan er nochtans 449 gelagen werden uitsluitend met Franse tekst, waarschijnlijk bedoeld als geschenk voor hooggeplaatsten. De gouden versie heeft een stempelbreuk die loopt van de palmtak tot in de voet van de allegorie. Die stempelbreuk komt ook voor op sommigen zilveren exemplaren. Er bestaan ook gouden naslagen die geen stempelbreuk hebben, maar volgens sommigen zijn deze vals.
Men leest dikwijls dat op de Nederlandstalige versie een taalfout staat: INHULDING in plaats van INHULDIGING. Dat is echter een overdrijving: er bestond destijds nog geen officiële Nederlandse spelling en als er geen regels zijn kan men er ook niet tegen zondigen. De eerste officiële Nederlandse spelling werd slechts ingevoerd in België in 1864.

Module van 5 F zilver, viering 50 jaar België in 1880

In België was de aanmunting van de zilveren 5 frank al volledig stilgevallen in 1876 omdat er teveel van deze munten in omloop waren. Dat was tengevolge van de lage prijs van zilver sinds de ontdekking van zilvermijnen in Nevada en doordat iedereen deze munten kon laten slaan door zilver te leveren. Daarom werden er in 1880, ter gelegenheid van 50 jaar België, slechts herdenkingsmunten van 1 en 2 frank geslagen alsook een medaille met de karakteristieken van een 5 frank maar zonder de waardeaanduiding. Deze medaille toont op de voorzijde de portretten van Leopold I en II, gegraveerd door Leopold Wiener, en op de keerzijde een allegorie van België die een tablet met de Belgische grondwet vasthoudt en steunend op de Belgische Leeuw, gegraveerd door zijn broer Charles Wiener naar een ontwerp van E. Devaux. Links staat de Congreskolom voor de zon en rechts het Justitiepaleis te Brussel.

De viering van 50 jaar België ging gepaard met een nationale tentoonstelling (met de allure van een wereldtentoonstelling), geopend op 16 juni, in het Jubelpark te Brussel. De paleizen die er vandaag nog staan getuigen daarvan. Deze medaille werd op de tentoonstelling zelf geslagen en werd verkocht aan 5,5 F voor een zilveren en 25 ct voor een koperen of bronzen exemplaar. De toenmalige minister van Financiën verklaarde voor de Kamers dat deze medailles geen muntwaarde hadden. Officieel kreeg Leopold II een uniek gouden exemplaar aangeboden, maar achteraf bleek dat er meer exemplaren geslagen waren voor een aantal hooggeplaatsten. Er zijn ook naslagen in goud, zilver en brons. Er bestaan ook valse gouden en zilveren exemplaren van zeer goede kwaliteit, moeilijk te herkennen.

OUDE DOOPPENNINGEN VAN NADERBIJ BEKEKEN

Patrick Pasmans

Het doopsel is het fundamentele sacrament van christelijke initiatie en maakt een mens tot lid van de Kerk, de “gemeenschap van gedoopten”. Door het sacrament van het doopsel wordt een mens als het ware opnieuw geboren. Zoals Jezus zich in de Jordaan liet dopen door Johannes, was het vroeger de gewoonte om zich in stromend water te laten dopen.

Penning met Johannes de Doper die Jezus doopt,
Kz: 2 personen dragen Onze Lieve Vrouw van Itria (Sicilie) ?,
eronder: M.D.ITRIA, b: 25 mm h: 33 mm, koper.

Vervolgens liet men zich dopen in een *baptisterium* (de oudste dateren van 360 (Poitiers), 440 (Rome) en 500 (Ravenna). Het zijn soms indrukwekkende gebouwen zoals dit van Pisa. Actueel laat men zich besprenkelen boven een doopvont. De meeste dooppenningen zijn van de 17de eeuw of later, veelal afkomstig uit Frankrijk, Duitsland en Oostenrijk. Hierbij kan een onderscheid gemaakt worden tussen munten, penningen en jetons die meestal vervaardigd werden in zilver, verguld zilver of brons. Dooppenningen in goud zijn zeer zeldzaam. De meeste dooppenningen tonen Johannes de Doper, de doop van Jezus, een doopvont, enz. en zijn niet geïndividualiseerd: penningen met de naam en doopdatum zijn zeer zeldzaam (niet vergissen met geboortepenningen, die meestal geen religieuze afbeelding tonen of geen expliciete verwijzing naar het doopsel vermelden).

Penning met Jozef en Maria rond kribbe (?),
Kz: Johannes de Doper doopt Jezus,
10,4 mm, goud, gaatje.(foto 300%)

Dooppenning. Vz: Lam Gods tussen kind en engel, rijksappel aan de voeten. Kz: Den 17 Juni 1692 - Baptzato Joann-Antoni ut Steinberr – Joann Martino – Hohenrainer – Cafar Burghil – Gr ajeto – dellez – ebeu (?) b: 52 mm h: 61 mm, verguld zilver (gegoten).

Dooppenning met voorstelling van Johannes de Doper die Jezus doopt, Latijnse omschrift, anoniem. 43,5 mm, zilver.

Dooppenning met voorstelling van Johannes de Doper die Jezus doopt, door Loos. 40 mm, zilver.

Dooppenning met voorstelling van Johannes de Doper die Jezus doopt, door Heuberger, éénzijdig, 55 mm, zilver.

Dooppenning met voorstelling van Johannes de Doper die Jezus doopt, kz: doopsel boven een doopvont, Duitse omschriften, anoniem, 50 mm, zilver.

Dooppenning met doopsel boven een doopvont, Duitse omschriften, kz: Duitse opschrift in een krans, door G M (?), 28,32 mm (z d), zilver, met draagoog.

Jeton met Johannes de Doper die Jezus doopt, DIS IST MEIN LIEBER SOHN, Kz: staande Christus met rijksappel, EMANVEL CHRISTVS, 15,68 mm, zilver.

Dooppenning, onder kroon ALEXANDRINA FILIPPESKOU NE SCUTA LA 7 IUNI 1858, kz : 6 JULI 1858, 20,92 mm, zilver.

Verguld koperen penning van DESAIDE-ROQUELAY, Vz: grote doopvont met twee engeltjes op de rand, heilige geest (duif) in stralenkrans erboven, moeder met baby links ervan, engel met bloem rechts ervan, opschrift BAPTEME 5 DÉC 1867, omschrift: QUI NE RENAIT PAR L'EAU ET LE SAINT-ESPRIT N'ENTRE PAS DANS LE ROYAUME DE DIEU (ST IEAN III, 5). Kz: Jezus met kelk en hostie, zijdelings 2 engelen beschermen geknielde kinderen. Eronder gegraveerd CAMILLE BIETRIX / PREM. COMMUNION 18 MAI 1879 / CONFIRMATION 18 MAI 1879, omschrift: C'EST LA LE PAIN QUI EST DESCENDU DU CIEL (ST IEAN VL 50). cuivre op de rand, 70 mm

Bronzen dooppenning van R. Placht (1912) →

Bibliografie:
Religieuze penningen in de belangstelling, in: De Muntmeester, tijdschrift van de *Diestse Studiekring voor Numismatiek*, Jaargang 6, nummer 2, juni 2011, blz. 4-17.

Numismatica Herentals, tentoonstelling 10 juli 2011.

INFORMATIE GEZOCHT

Paul Scheltens (pscheltens@mail.be) zoekt informatie over de volgende medailles uit zijn verzameling.

1. Medaille *Van Ostaijen* (70 mm), gesigneerd met de letter Q, wordt in een catalogus toegeschreven aan Olivier Strebelle (signatuur lijkt een beetje op ineengestrengelde O en S van Strebelle's signatuur), maar gezien zijn gewone stijl twijfel ik daar sterk aan. De afwerking lijkt mij te wijzen op de firma Mauquoy. Iemand meer informatie?

2. Georges-Paul-Rodolphe et Georges Coles: 1862-1962 – Produits chimiques pharmaceutiques et industriels. Op het schrijfblok op de keerzijde staat R. Coles, maar is dat de signatuur ?

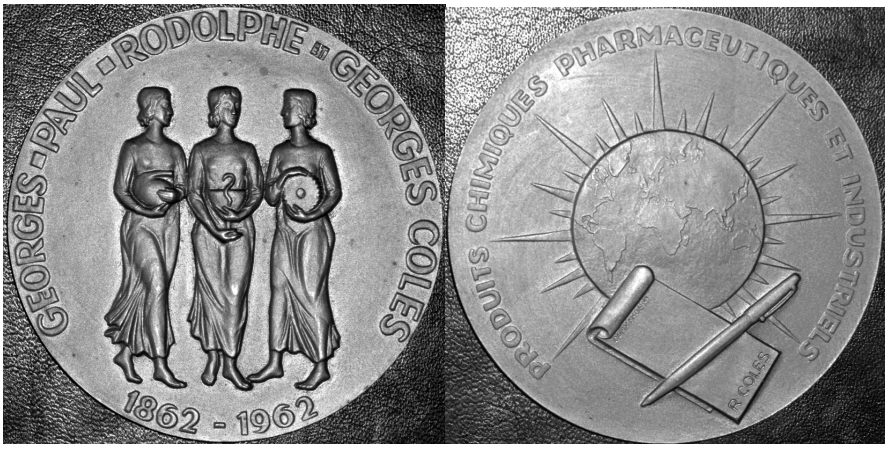

3. Lange Wapper, op keerzijde: "Antwerp – 10 miles" – 1992 – 50 mm – geen signatuur

4. Gemeente Buizingen – Herinnering – 50 x 70 mm – geen signatuur: van wie?

5. Pavillon médical “Reine Astrid” P.M.N. 1938 – O.M.R. – Geneeskundig Paviljoen “Koningin Astrid” – eenzijdig – 60 x 45 mm – geen signatuur: van wie?

6. Villages d’Enfants SOS dans le monde, 1979-1989 – 80 x 66 mm – Arcapea – Paris – bronze florentin. De srtijl doet me denken aan het werk van Emile GILIOLI (1911-1977). Klopt dat?
7.

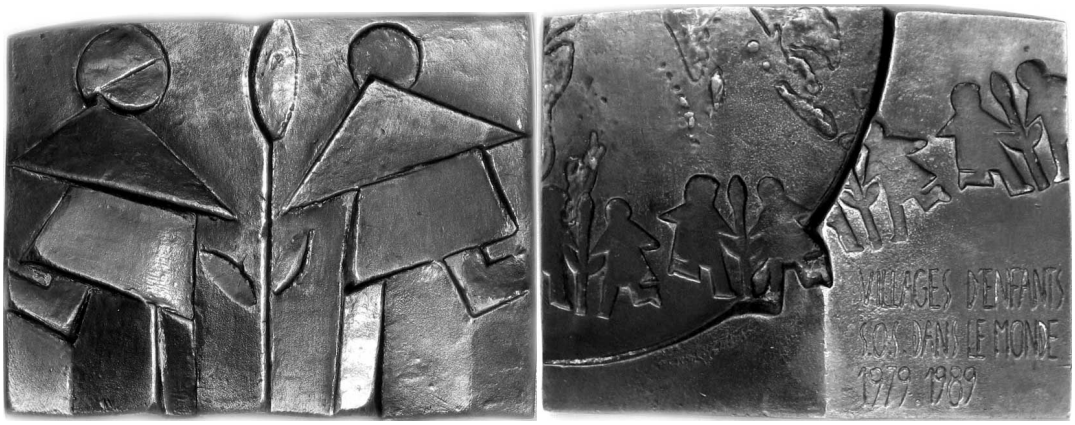

EEN HERINNERING AAN DE NUMISMATISCHE DAGEN GEHOUDEN TE BOURGES 1 TOT 3 JUNI 2012

Huguette Taymans

De “Société Française de Numismatique”, de Franse tegenhanger van ons “Koninklijk Belgische Genootschap voor Numismatiek”, richt jaarlijks numismatische dagen in. Ze gaan telkens door in een andere stad in Frankrijk. Naast lezingen, gespreid over twee dagen, zijn er allerlei bezoeken, ontvangsten en een gezamenlijk diner gepland. Soms wordt ter gelegenheid van het bezoek van de numismaten een aangepaste tentoonstelling voorzien.

Voor de 55ste editie van dit evenement werd gekozen voor de stad Bourges gelegen pal in het midden van Frankrijk. De tien lezingen waren gespreid over twee dagen en hadden meestal verband met de numismatiek van deze streek. Ook onze internationaal gerenommeerde specialiste van Gallische numismatiek, Simone Scheers, gaf er een lezing. Voor enkele vrienden de gelegenheid om te gaan supporteren en tevens interessante zaken te zien en gelijkgestemde mensen te ontmoeten. Mevrouw Scheers sprak er over een zeldzaam type Gallische munt aangetroffen in muntvondsten in deze streek.

In groep konden we ook het Musée du Berry en het Musée de l’Hôtel Lallemant bezoeken. Het eerste is een archeologisch en historisch museum, het tweede bevat decoratieve kunst. Tevens werd door de musea van de Stad Bourges van de gelegenheid gebruik gemaakt om een tentoonstelling op te zetten van een klein deel van de enorme numismatische verzameling van het Musée du Berry die zich tot nu toe volledig in de reserves bevond. De deelnemers mochten een privé bezoek brengen aan deze tentoonstelling, en dit een dag vóór de officiële opening, en werden bedacht met een gratis catalogus en een receptie door het stadsbestuur.

Op het gezamenlijk diner werden nieuwe vrienden gemaakt die in verschillende disciplines van de numismatiek actief zijn.

Als souvenir kregen de deelnemers een éénzijdige medaille met klein draagoog die de moeite loont eens toe te lichten.
Het stuk werd in tin gegoten en is een realisatie van de voormalige voorzitter van de vereniging Jean-Pierre Garnier. Ze werd uitgebracht in 50 exemplaren met een doorsnede van 57 mm maar waarvan 5 in een iets groter formaat 58 mm (voor het bestuur van de vereniging).

De voorstelling is een springend paard naar links met eronder drie cirkels met een punt. Dit komt voor op de gouden staters van de volksstam de Bituren, die zich eertijds in deze streek gevestigd hadden en waarvan de naam van de stad Bourges is afgeleid. Het verdiepte omschrift, S.F.N : BITVRICES CIVIT . MMXII staat dus voor : de S.F.N (Société Française de Numismatique) verbleef in de stad Bourges in 2012. De uitdrukking “biturices civit” komt ook voor op de middeleeuwse munten van de stad Bourges.
Bovenaan rechts op de medaille zijn een schelp en een hart met elkaar verbonden en verwijzen naar één van de beroemdste inwoners van Bourges : Jacques Cœur.

Standbeeld van Jacques Cœur

Hij werd geboren in 1395 als zoon van een handelaar en trad in de voetsporen van zijn vader maar zag de mogelijkheid een groot fortuin te verzamelen door de handel in stoffen, zijde, bont en vooral specerijen. Hij had over gans Frankrijk vestigingen met op het toppunt van zijn carrière 300 mensen in dienst. Hij huwde Macée de Léodepart wat hem toegang gaf tot de het hogere milieu van Bourges. Na een reis naar het Midden-Oosten nam hij het initiatief om voor de Franse koning een vloot te installeren zodat Frankrijk niet meer afhankelijk was van Italië voor de handel met het Midden Oosten.

De Franse koning benoemde Jacques Cœur in 1438 tot zijn schatbewaarder, belast met het innen van de belastingen, onder andere op zout. In 1441 werd hij door de koning tot de adelstand verheven en hij vond het dus noodzakelijk een wapenschild te hebben. Hij koos voor de voorstelling met drie harten, voor zijn familienaam Cœur, en drie Sint-Jacobs schelpen (Coquille St-Jacques), voor zijn voornaam. Vandaar de voorstelling op de medaille.

Jacques Cœur heeft in Bourges een prachtig huis laten bouwen, dat volledig gerestaureerd en te bezoeken is. Het verging onze Jacques echter niet zo goed. De Franse koning had geld nodig en had zijn oog laten vallen op zijn fortuin. Bovendien werd hij door de bourgeoisie van de stad niet zo goed aanvaard omdat hij een nieuwe edele was en niet door geboorte.

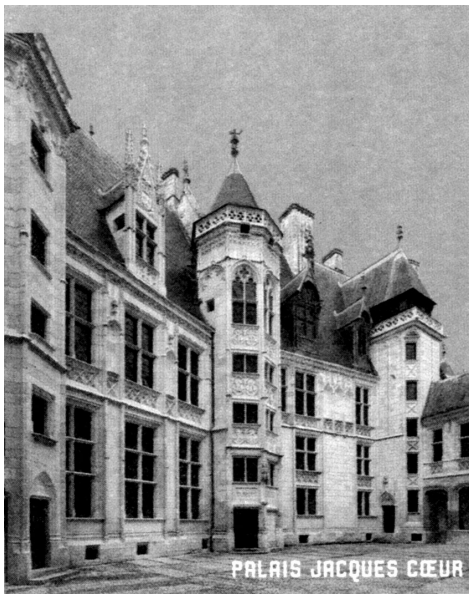

Ook jaloezie op zijn fortuin kwam om het hoekje kijken. Hij werd van allerlei zaken beschuldigd onder ander van fraude bij het innen van de belastingen en hij werd ook verdacht een verhouding te hebben met Agnes Sorel, de minnares van de koning. Deze beschuldigingen konden niet hard gemaakt worden maar toch werd Jacques in 1451 gevangen gezet en zijn goederen aangeslagen. Hij ontsnapte aan de dood door de tussenkomst van de bevriende Paus Nicolaas V die hem in 1454 in Rome onderdak bood. Na het overlijden van deze paus vertrouwde de nieuwe paus Calixte III hem de leiding toe van de kruistocht tegen de Turken. Jacques Cœur overleed aan de pest in 1456 tijdens deze tocht.

LATIJNSE SPREUKEN EN OMSCHRIFTEN
OP NEDERLANDSE MUNTEN EN PENNINGEN

Van G.J. van Ingen en F. Th. Peters verscheen een geheel nieuwe en uitgebreidere versie van hun boek. In dit boek zijn meer dan 1000 spreuken en omschriften opgenomen, met een aantal afbeeldingen. Aangegeven wordt de, al dan niet afgekorte Latijnse tekst, de Nederlandse vertaling hiervan en een verwijzing naar een munt of penning waar deze tekst op voorkomt.
Het boek, uitgevoerd in A4 formaat, omvat 100 pagina's en is te bestellen voor de prijs van 15 euro, exclusief verzendkosten, bij
Dhr. A.J. Lansen, Haanderik 94, 3401 ET Ijselstein (NI).

RMS Titanic

www.medailles-paulhuybrechts.be

Uw partner voor uw volgende penning- of medaille-uitgifte! Als enig bedrijf in België brengen wij de traditionele handgegraveerde werkwijze en de meest moderne computertechnieken met elkaar in harmonie.

Wij vereeuwigen het cultureel erfgoed en belangrijke mijlpalen in kunstmedailles en bas-reliëfs in gegoten brons.
Wij garanderen de beste prijs/kwaliteit!
Tel. 016 23 22 95 – E-mail: medailles@telenet.be

GEORGE GRARD, SLECHTS ÉÉN MEDAILLE?

Luc Vandamme

George Grard werd te Doornik geboren op 26 november 1901 als zoon van Paul Grard en Chantal Augustine Josèphe Defroyenne. Zijn vader was metser en zijn moeder hield een café open. Al zeer jong (1913) volgt George tekencursussen aan de Academie van Schone Kunsten in Doornik. Tijdens de Eerste Wereldoorlog wordt zijn vader gedeporteerd en hij sterft in 1916.

In 1920 wint hij de eerste prijs modelleren aan de Academie voor Schone Kunsten van Doornik, zijn leraar is dan Amédée Huglo. Twee jaar later huwt hij met Emilienne Desfrennes, geboren op 27 oktober 1904 en hoedenmaakster van beroep. Hijzelf wordt arbeider in een chocoladefabriek.

In 1923 wint hij de Amédée Soilprijs voor beeldhouwen, nog steeds aan de Academie van Doornik, de zilveren medaille van de Koning en zijn leraar is dan Maurice De Korte.

In 1925 bekomt hij opnieuw de Amédée Soilprijs voor beeldhouwen, nu met de grote medaille in verguld zilver van de Koning. Datzelfde jaar opent hij zijn café “Le Pingouin” in Doornik en hij werkt ook in de gieterij Batardy in Brussel.

Met een beurs van de stad Doornik vertrekt hij in 1930 naar Sint-Idesbald en wint hij de Rubensprijs van het Paleis van Schone Kunsten van Brussel. Een jaar later volgt zijn echtscheiding en verblijft hij definitief in Sint-Idesbald.

In 1935 stelt hij zijn gipsen “Figure debout” tentoon op de Wereldtentoonstelling van Brussel en wordt zijn bas-reliëf “Poriginelles” (traditionele marionetten) op de gevel van het folkloremuseum van Doornik geplaatst. Een jaar later maakt hij een bronzen medaillon van dr. Victor Mombel die op zijn graf wordt geplaatst (cimitière du Sud). Dr. Victor Mombel was leraar anatomie aan de Academie voor Schone Kunsten van Doornik.

Henri van de Velde nodigt hem in 1937 uit om een beeld tentoon te stellen in het Belgisch paviljoen van de Internationale Wereldtentoonstelling “Arts et Techniques” te Parijs.

In 1940 worden veel van zijn openbare werken vernietigd door de Duitsers met het grote bombardement op Doornik. Eind 1944 krijgt hij de Prijs van Henegouwen en in 1947 wordt zijn beeld “De lente” aangekocht voor het Jubileumpark van Brussel. In 1948 krijgt hij de “Prix Picard” van de Libre Académie de Belgique.

Een “Vrije Academie van België” werd gesticht door Edmond Picard op 21 december 1901 tijdens de manifestaties ter ere van hem ingericht uit sympathie en bewondering door de literaire en artistieke wereld. Het doel was, om naast de officiële academie, een academie te hebben die naar de toekomst keek en niet bleef hangen aan het verleden. Sinds 1903 reikt de Academie elk jaar een beurs uit. In 1911 werd deze uitgereikt aan architect L. Sneyers.

Vz. - LIBRE ACADEMIE - / DE / BELGI - QUE (bovenaan rechts)
EDMOND • PICARD • FONDATEUR • M • CM • I (onderaan)
Ouderling met baard, gezeten naar links in een antieke stoel, waaronder boeken liggen en waarvoor een Victoriabeeldje staat. In de linkerhand houdt hij een beurs vast; voor hem staat de Muze van de Academie die aan de ouderling de resultaten laat zien van de beraadslagingen op bladen die zij tegen zich aan drukt. Met de rechterhand wijst zij in de richting van een naakte jonge man die een antieke lamp aan de ouderling aanreikt als symbool van het licht dat hij aan de Academie schenkt. De ouderling biedt hem een lauwerkrans aan.
Getekend links bovenaan langs de rand vertikaal: A.BONNETAIN

Kz. Blanco

1911, Koninklijke Munt, 56,59 x 77 mm, zilver (soms in de rand: A)

Bibliografie

Alphonse de Witte et Ed. Laloire, *Médailles historiques de Belgique,* Tome II, Règne de Léopold II, Bruxelles, 1891-1908, n° 57, p. 109/110, pl. XXVII.
L. Forrer, *Biographical Dictionary of Medallists, Coin-, Gem-, and Seal-engravers, Mint-Masters, &c, Ancient and Modern, with references to their Works. B.C. 500 – A.D. 1900*, Volume V, London, 1912, p.666.
V.Tourneur, *La Médaille en Belgique en 1911*, Brussel, 1912, p.124/125, nr. 145.
Exposition d'Art Belge, Musée Galliera, Paris, 1921, p.29/30.
Graaf Arnold du MONCEAU de BERGENDAL, (Kamer van Volksvertegenwoordigers), *Catalogus van de stukken der verzameling van munten en penningen op 30 juni 1930,* Brussel, 1930, n° 1, p. 146.

In 1954 ontmoet hij Francine Van Mieghem en in 1958 wordt hij corresponderend lid van de Koninklijke Academie voor Wetenschappen, Letteren en Schone Kunsten, hij wordt volwaardig lid in 1967.
Hij wordt Grootofficier in de Leopoldsorde in 1969 en een jaar later krijgt hij de Vijfjaarlijkse Prijs voor de Beloning van een Kunstenaarsloopbaan. In 1971 ontwerpt hij voor de Saint-Bricekerk van Doornik een schitterende doopvont, altaar en de deur van het tabernakel.

Adam & Eva op de doopvont - Saint-Bricekerk Doornik
Eigen fotomateriaal

De latere jaren worden verschillende beelden van hem gekocht en geplaatst o.a. in Koksijde (het beeld Plénitude), Doornik (Femme regardant le Soleil), Sint-Idesbald (Printemps in het Paul Delvaux museum) en in Veurne en Hasselt (Vrouw in de zon).

Op 26 september 1984 sterft hij en hij wordt begraven in Koksijde waar hij op zijn 80ste verjaardag tot ereburger werd benoemd.
In 1994 richtte men de *Stichting George Grard* op. Doel van deze stichting is zijn werk bestuderen, tentoon stellen en bewaren. Deze stichting groeide uit tot een educatief centrum voor de beeldhouwkunst en ze beschikt zelfs over een eigen bronsgieterij. Zeker een bezoek waard!

Museum George Grard, Ekestraat 1, 8691 Gijverinkhove. Tel. 058/298219.
Stichting.george.grard@skynet.be
http://www.george-grard.com
http://nl.wikipedia.org/wiki/George_Grard

Op mijn vraag hoeveel medailles George Grard zou gemaakt hebben, antwoordt Francine van Mieghem–Grard mij op 10 maart 2011: *Le médaillon à hippocampe se trouve dans le catalogue d'œuvre raisonné de George Grard n° 117. Il existe un médaillon en plâtre "Femme à la serviette", catalogue n° 126. Je ne connais pas d'autre médaille.*

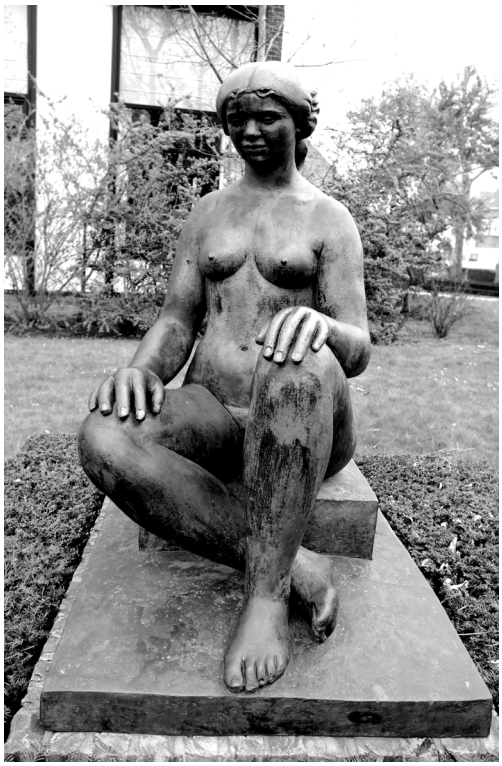

De Lente (Le Printemps)
Kerkepanne – Koksijde
Foto Dirk Van Hove

Femme regardant le Soleil
Doornik – Rue du Pont
Eigen fotomateriaal

Zijn grafsteen op het kerkhof van Koksijde

Vrouw in de zon
Eigen Fotomateriaal

1.PORTRET VAN MEVR. B. ROBA

Vz. –
Het hoofd naar links van een vrouw.
Getekend rechts in de nek met: *Grard* en eronder: *7/7*

Kz. Nihil

+/- 1930, 220 mm, gepatineerde gips (collectie Stichting Grard)

Gezien de vermelding 7/7 bestaat de kans dat er nog 6 andere exemplaren van bestaan.

Bibliografie
Marcel van Jole & Marie-Anne Gheeraert, *George Grard, monografie/œuvre-catalogus,* Brugge, 1995, p. 199, n° 33.

2.TWEE VISSEN

Vz. –
Twee vissen boven elkaar geplaatst.

Kz. Nihil

1931-1940, gips, 140 mm, collectie Stichting Grard

De stichting heeft dit motief als haar logo gekozen.

Bibliografie
Marcel van Jole & Marie-Anne Gheeraert, *George Grard, monografie/œuvre-catalogus,* Brugge, 1995, p. 203, n° 46

3.DOKTER MOMBEL

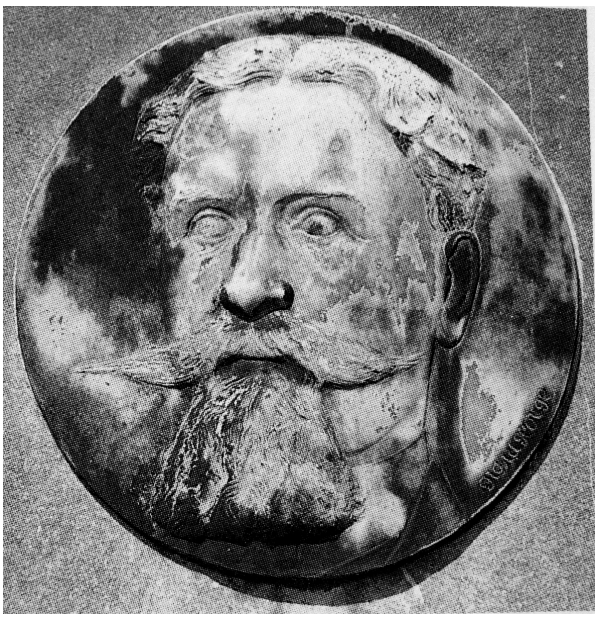

Vz. –
Het hoofd van de dokter lichtjes naar links kijkend.
Getekend onderaan rechts langs de rand: *Grard George*

Kz. Nihil

1936, brons.

Deze medaillon werd geplaatst op het graf van Dr. Mombel op het Zuiderkerkhof van Doornik. Dr. Mombel was leraar anatomie aan de Doornikse Academie voor Schone Kunsten.

Bibliografie
Marcel van Jole & Marie-Anne Gheeraert, *George Grard, monografie/œuvre-catalogus,* Brugge, 1995, p. 209, n° 63.

4.CONCOURS HIPPIQUE D'OSTENDE

Vz. CONCOURS HIPPIQUE D'OSTENDE (rondom langs de rand)
Een zeepaardje naar links.
Getekend onder de staart met : *grard / george*

Kz. 1939

1939, 60,5 mm, brons.

Bibliografie
Marcel van Jole & Marie-Anne Gheeraert, *George Grard, monografie/œuvre-catalogus,* Brugge, 1995, p. 232, n° 117. Deze catalogus vermeldt ook nog het volgende stuk :

Vz. CONCOURS HIPPIQUE D'OSTENDE (rondom langs de rand)
Een zeepaardje naar links.
Getekend onder de staart met : *grard / george*

Kz. nihil

1950, 350 mm, gips, collectie Stichting Grard.

Voor het vrouwenbeeld *De Zee*, ook wel *Liggend Naakt* of *De Liggende* of zoals ze in Oostende zeggen *Dikke Mathilde*, schreef Hugo Claus in 1970 een gedicht naar aanleiding van de vele verplaatsingen die dit beeld moest ondergaan:

Beeld in Oostende
Eens lag zij gewend naar zee,
Bereed met haar goddelijke reet.

Jeugdgroeperingen gooiden stenen naar haar ogen
Of verfden haar buik in de lente.

Heren der Gemeente interpelleerden want zij beefde.

Omdat haar ─ en hun ─ schaamte zichtbaar was. Want is dit heren, tegenover de vele vreemden,
Die in onze stad roulette komen spelen,
Het beeld van onze vrouwen?
Dit krolse vlees. Deze kronkelende wilde?

Mondgemeen noemt men haar de Dikke Mathilde.
Zij ligt nu lager, in een plantsoen,
En wordt niet meer aangeraakt.
Alsof de verblufte weerzin door haar nabijheid stokt,
Alsof de glans van haar flanken verschrikt.

Zij ligt schotvrij voor de gapers.
Zij wekt de kei in hun kruis.
En in hun blik het Gebed: “O, gebenedijde O mocht ik U Ongestraft berijden”

5.DE VROUW MET DE HANDDOEK

Vz. –
Een naakte vrouw stapt naar rechts met op haar linkerarm een handdoek.

Kz. Nihil

1951-54, 200 mm, gips, stichting Grard

Bibliografie
Marcel van Jole & Marie-Anne Gheeraert, *George Grard, monografie/œuvre-catalogus,* Brugge, 1995, p. 235, n° 126. De catalogus vermeldt dat er in het vochtige gips nog het volgende werd gekrast : *“à terminer”.*

Jean ELSEN & ses Fils n.v.

MUNTEN VAN DE SPAANSE NEDERLANDEN
IN DE ARCHER M. HUNTINGTON COLLECTION
ex HISPANIC SOCIETY OF AMERICA

VEILING 115

8 DECEMBER 2012

Kelten, Grieken, Romeinen,
Byzantijnse en Oosterse munten.
Middeleeuwse en moderne munten.
Penningen en jetons.

Jean ELSEN & ses Fils n.v.
Tervurenlaan 65
B-1040 Brussel

Tel: +32-2-734.63.56
Fax: +32-2-735.77.78

info@elsen.eu
www.elsen.eu

LUC SMOLDEREN

LA MÉDAILLE EN BELGIQUE

DES ORIGINES À NOS JOURS

DISTRIBUTION
CULTURA WETTEREN

BON DE COMMANDE

La médaille apparaît très tôt sous une forme monétaire dans les provinces qui formeront plus tard la Belgique. Dès la période bourguignonne, elle subit l'influence italienne et, à la fin du XVIe siècle déjà, avec Quentin Metsys, elle s'impose par un style bien à elle. Au cours de sa très longue histoire, soumise aux courants venant d'Italie, de France ou d'Allemagne, elle ne cessera de chercher une voie qui lui soit propre.

Au XVIe siècle, qui commence dans la concorde et la prospérité et se termine dans la guerre civile et dans la ruine, les anciens Pays-Bas peuvent se targuer d'avoir connu quelques-uns des plus fameux médailleurs de l'époque: Jean Second, Hans Symoens, Steven van Herwijck, Conrad Bloc et Jacques Jonghelinck. Aux XVIIe et XVIIIe siècles, on trouve encore de bons artisans tels les Waterloos puis les Roettiers qui formaient de véritables dynasties. Mais bientôt s'installe la routine et c'est ailleurs que s'exprimera le génie des médailleurs belges: Jean Varin, natif de Liége, donnera à Louis XIV les plus belles monnaies et médailles d'Europe tandis que Jean Roettiers mettra tout son talent au service du roi Charles II d'Angleterre dès la Restauration.

Il faudra attendre la Révolution de 1830 pour connaître un renouveau. Il ne s'agit désormais plus de graver patiemment des matrices à grandeur d'exécution: les perfectionnements apportés au tour à réduire permettent désormais à tout sculpteur de s'improviser médailleur, pour tant est qu'il en ait la vocation et les dispositions requises car la glyptique est un art bien spécial qui possède ses propres lois. Des éditeurs de médailles, équipés d'un matériel de plus en plus sophistiqué, font le reste. Il semble qu'on n'ait jamais produit autant de médailles en Belgique qu'au cours de la période 1847 à 1940. Après la Seconde Guerre mondiale, l'évolution des mentalités explique sans doute une certaine désaffection de la médaille. Au cours des deux dernières décennies, elle connaît cependant un regain d'intérêt mais au prix d'une modification radicale de son esprit. Soucieuse d'immortalité, a-t-elle encore un avenir dans un monde où la nature pérenne de l'art est de plus en plus remise en question?

Luc Smolderen, ancien ambassadeur de Belgique à Paris, président honoraire de l'Académie royale d'Archéologie et de la Société royale de Numismatique de Belgique, est l'auteur de plusieurs ouvrages sur les bronziers et médailleurs des XVIe et XVIIe siècles dans les anciens Pays-Bas.

L'ouvrage, relié pleine toile de format A-4, qui paraîtra au cours du premier semestre 2009 comprend 294 pages imprimées, 430 figures, une abondante bibliographie, un index général et un index des médailleurs actifs en Belgique.

ISBN 978-90-90240-39-8

Prix: 98 euros + frais*

*Frais = port (Belgique +5,70 €, pays Européens +9,03 €, Reste du monde +12,30 €) / paiement chèque +1,5 €

Ordre de commande à renvoyer à

CULTURA
Hoenderstraat 22, B-9230 Wetteren
FAX: +32-9-369 59 25 e-mail: cultura@cultura-net.com

Veuillez me faire parvenir

..... **ex.** L. Smolderen, *La médaille en Belgique des origines à nos jours*

Nom: ..... Prénom: .....

Titre: .....

Institution: .....

Adresse: .....

Code Postal: ..... Ville: .....

N° TVA: .....

Date: Signature:

FDC

Lea Vandenbruwaene

Lic. Kunstgeschiedenis

Burgstraat 139
B-9000 Gent
tel. 0032 (0)9 233 31 38
fax 0032 (0)9 225 93 97
gsm 0032 (0)477550213

info@fleurdecoin.be
www.fleurdecoin.eu

Openingsuren - Heures d'Ouverture

Elke dag van 14u tot 18u
Voormiddag op afspraak
Gesloten op woensdag, zondag en feestdagen
Ook gesloten op 11 september en van 3-6 oktober 2012

Tous les jours de 14 à 18h
Autres heures sur rendez-vous
Fermé le mercredi, dimanche et jours de fête.
Fermé le 11 septembre en du 3 au 6 octobre 2012